

Szerkesztőség, Kiadóhivatal
és nyomda: Bul. Reș. Ferdinand (József főherceg-ut) 4.
Telefon: 151. Sürgőnycim: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdona, kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lej. Több :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej. :: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint. ::

XLV. évfolyam, 240. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Szerda, 1930 október hó 22

Borzalmas bányakatasztrófa — Kilencvenöt halott

Ön az oka, Vezérigazgató Ur!

A marosvásárhelyi Agrárbank volt vezérigazgatójának gyermekeit, Halász Magdát, Boriskát és Gézát az állambiztonsági hivatal kommunista bűncselekmények gyanúja miatt letartóztatta és a három csemete most a bucaresti-i sziguranca fogházában várja a vizsgálat lefolytatását.

Ez a letartóztatás kiválóan alkalmas annak demonstrálására, hogy a polgári társadalomból teljesen hiányzik az osztálytudat. A munkás felismerte a maga osztályának érdekeit. Céltudatosan küzd a szociálista elvek mellett, mert így véli a maga osztályának sorsát megjavítani. Ezzel szemben lépten-nyomon tapasztalhatjuk azt a csodálatos jelenséget, hogy a polgári társadalom, dacára az évszázadok folyamán kialakult szellemi fejlettségének, még ma sem ismerte fel teljesen osztályérdekeit. Aligha találunk munkásosztályhoz tartozó apát, aki mulatságot keres abban, hogy gyermekei kapitalista tanokat tárgyaló könyveket bujjanak. Előben prononszirozottan polgári családoknál minduntalan megfigyelhetjük, hogy a szülők szinte bámulattal nézik gyermekeiket, akik a marxista tanok iránt érdeklődnek, azokat olvassák, magyarázzák és megértik. A mama, a papa legjobban szeretnének térdreborulni csemetéik előtt, akik ilyen divatos tanok tudósai.

Amikor a gyerekek gyufával játszanak, a gyulékony függönyökkel, szőnyegekkel és egyéb butorokkal zsufolt lakásban, akkor a szülők ijedten figyelmeztetni szokták őket, hogy ne játszanak a tüzzel, mert könnyen meggyulladhat a ház. De amikor bizonyos társadalomtudományi gyufákkal folyik a játék, a szülők nem lépnek közbe és nem veszik ki magzataik kezéből a gyulékony, veszedelmes szárazanyagot, hanem bárgyu szeretettel még biztatják is a vakmerően játszó csemetéket: „Csak gyujtogassatok!”

A marosvásárhelyi bankvezér a kapitalista társadalom exponense. Az ő kenyere a tüke, kenyéradója pedig a társadalomnak az az osztálya, amely a tőkéből él. Oriási szakadékok, hatalmas távolságok választják el attól a munkásapától, aki kifejtett öntudattal, osztálya érdekeinek felismerésére neveli gyermekeit. A vezérigazgató ur jól látta, mivel foglalkoznak fia és kisasszony-leányai, mik azok az eszmék és tanok, amelyek tapasztalatokban még nem érett agyukat hevíti, tudta, milyen könyveket olvasnak és miről vitálgatnak egymás között, még szüleik jelenlétében is. A vezérigazgató ur mindezt fürte és talán még örvendezett is neki. A bankvezér egész élete a Tartozik- és Követel-rovatok, a saldokontók, váltó-tárca vidékén folyt le és szinte tiszteletteljes imádattal nézte gyermekeit, akik merőben új elmélettel foglalkoznak és gondolatviláguk az élet más tereimre csapong.

A bankigazgató marxista gyermekei a kapitalistákat jellemző kényelmes életmódot éltek és közben szociálista tanokat hirdettek. Ez a kétféle élet zavarta meg a fiatal urat és kisasszony-nővéreit, akik össze-vissza vergődésükben alaposan beleütköztek a büntető törvénykönyv paragrafusába. Ne csodálkozzék tehát vezérigazgató uram azon, hogy csemetéi most ott ülnek a bucaresti-i sziguranca fogházában. Nézzon jól a lelkebe és konstatalja velünk együtt, hogy nem kizárólag a gyermekeket kell okolni azért, hogy a polgári háztartás elegáns gyermekszobáiból a tömlőcsicsére kerültek. Ön az oka, vezérigazgató ur!

A király jelenlétében megnyitották a kolozsvári egyetem idei tanévét

A megnyitáson jelen voltak a királyi család tagjai is — Az uralkodó nagyhatású beszéde az ifjusághoz — Az új tanév első előadása — A király este Bucurestibe utazott —

Kolozsvárról jelentik: Ma délelőtt ünnepélyes keretek között Károly király és a királyi család tagjai jelenlétében megnyitották a kolozsvári egyetem 1930—31-es tanévét. Az egyetemi aulában délelőtt 10 órakor nagy közönség gyűlt egybe. Később megérkeztek a kormány tagjai, majd 11 óra körül hatalmas éljenzés közepette belépett a terembe az uralkodó. Racovita prorektor megleghangú beszédben üdvözölte a királyt és az egyetem vezetőinek, valamint diákjainak hűségét és szeretetét tolmácsolta. Ezután Károly király tartott beszédet az egybegyűlt diákságnak:

— Diákok, nektek a nemzet jövőjének megalapozására erőtök minden megfeszítésével kell törekednetek, hogy méltók legyetek dicső elődeitekhez. Komoly és fegyelmezett munkát kell kifejtetnetek. A román nemzetnek misz-sziója van a civilizáció terén és nektek gondoskodni kell arról, hogy ez a szép és gazdag ország a többi civilizált nagy állammal egy színvonalra kerüljön. Az egyetem és királyotok bizalommal néznek a jövő generáció munkájára.

Hatalmas éljenzés fogadta az uralkodó beszédét, majd a király a tanárokhöz fordult

és arra kérte őket, neveljék odaadással a diákokat. Ezután Costachescu közoktatásügyi miniszter megköszönte az uralkodónak az egyetem iránt tanúsított jóakarátát, majd méltatta a nap fontosságát. Leszögezte, hogy a kolozsvári egyetem a román kultúra egyik háttárhőve.

Racovita ezután átadta helyét Hatiegan Gyula dr.-nak, aki a kolozsvári egyetem új rektora. Hatiegan dr. elnöki székfoglalójában beszédet mondott az ifjuság neveléséről. Hivatkozott az „Ép testben ép lélek” mondás igazságára és kijelentette, hogy igyekezni fog az ifjuságot úgy szellemi, mint testi téren kellő módon nevelni. Nagy súlyt helyez a sport terjesztésre is. A medikusok egyesületének elnöke rövid beszédben megígérte, hogy a diákság komoly munkát fog végezni és méltó lesz a román nemzet hagyományaihoz.

Az új tanévét Puscariu egyetemi tanár filológiai előadása vezette be, amelyben a román nyelvnek a latin nyelvhez való rokonságáról beszélt. Az előadás végeztével diszebec volt a botanikus kertben. Az uralkodó délután különböző kolozsvári közintézményeket látogatott meg, majd este Bucurestibe utazott.

Létrejön a fuzió az aradi Victoria, a Timisiana és a Bihoreana között

Aradon lesz a fuzionált intézetek központja — Fontos tárgyalások a Timisiana helyiségében — A fuzió érdekében Aradon és Váradon tárgyalnak a megbízottak

Érdekes, a pénzpiacot közelről érintő nagyfontosságú eseményről ad hírt egy temesvári jelentés. Ismeretes, hogy a már évek óta dúló gazdasági és pénzkriszist leginkább, legsúlyosabban a határmenti pénzüintézetek szenvedték meg. A rossz üzletmenettel, a nehéz gazdasági viszonyok következtében a határmenti bankok közül három — a Timisiana, az aradi Victoria és a Bihoreana — jóformán immobilis lett. A három pénzüintézet szanalása csak egy fuzió létrejöttével volt elképzelhető, már csak azért is, mert a Banca Nationala csak oly feltétellel akart egy, a szanalást szolgáló visszszámítolási kölcsönt adni, ha a három bank fuzionál. Így vetődött fel a Banca de Vest eszméje. Hosszu idők óta folytak a fuzióra vonatkozó tárgyalások, azonban a fuziót nem sikerült létrehozni. Rendesen valami akadály gördült a terv elé, így legutóbb a Timisiana mert esete. A most érkezett tudósítás, — mely bizonyára kedvező hatással lesz az itteni pénzpiacra — arról ad hírt, hogy a fuzió a három bank között megtörtént.

A nagyfontosságú eseményről egyébként alábbi jelentésünk számol be:

Timisoaráról jelentik: A Victoria, Timisiana és a Bihoreana fuziója ügyében ma délután tanácskozást tartottak a Timisiana helyiségében. A város nevében dr. Balta Coriolán polgármester, Sagovici városi főjegyző, míg a Nemzeti Bank részéről Nestorescu inspektor és dr. Savu

az intézet ügyésze vettek részt. Több órai tanácskozás után a jelen voltak megállapodtak a fuzió létrehozásában, még pedig olyan értelemben, ahogyan azt a Nemzeti Bank megbízottjai kívánták. Nestorescuék innen átmennek Aradra, ahol szintén a fuzió érdekében tárgyalnak, majd Oradeára kerül a sor, ahol a Bihoreana keresik majd fel. Az új bank neve még nincs megállapítva, de már most is bizonyos, hogy az aradi intézet lesz a központja.

Előkészületek Boris király esküvőjére

SZÓFIA, október 21. Tegnap reggel indul el az a delegáció, amely résztvesz Boris király római esküvőjén. A delegációval utaznak Liapcsev miniszterelnök és Haidenoff igazságügy-miniszter. Ugyancsak holnap indul el Várnából a Ferdinand király nevű gőzös, amelyen a fiatal pár Bulgáriába fog érkezni. A királyi pár bevonulására máris megtörtént az intézkedés. A rendőrség megtiltotta, hogy a lakosság virágokat szórjon, hogy az emberek a házakra vagy fákra másszanak, valamint, hogy a háztulajdonosok ismeretlen egyéneknek adjanak ki ablakokat. A rendőrség egyuttal figyelmeztette a háztulajdonosokat, hogy felelősek minden egyénért, akit házukba befogadnak.

Egy táblabíró annyi nyugdíjat kap, mint egy hivataloszolga

A régi nyugdíjasok aránytalanul kevesebb nyugdíjat kapnak, mint az újak — Megrázó részletek egy kitzasztott társadalmi osztály sorsáról — As esküt nem tettek közül csak hatan kapnak nyugdíjat — 630 nyugdíjas perli az államot.

A Magyar Párt szatmári kongresszusához fordulnak orvoslásért

A nyugdíjas-sors keserűségéről beszélni szinte szószaporítás számba megy. Ez az a kategória, amelynek anyagi helyzete az idők folyamán mindinkább romlik és minél öregebb, minél munkaképtelenebb a nyugdíjas, annál keserveesebb a sorsa. Ha egy intelligens arcú öregurat látunk az uccán haladni, rossz ruhában, rojtos nyakkendőben és szomorú arccal, amelyre a nélkülözés rávéste barázdált, száz eset közül kilencvenben rámondhatjuk:

— Ez biztosan nyugdíjas.

Sőt valószínűleg régebben nyugdíjazták az illetőt, mert azok, akiket az új törvény alapján nyugdíjaztak, legalább a mindennapi kenyerüket megkapják. De száz és százszámra élnek régi, nagyjából magyar tisztviselők, akik életük javát állami, megyei és városi robotmunkában töltötték el, akik mindezért cserébe ma annyit sem kapnak, hogy legalább a szűkös mindennapi kenyér kiteljen belőle.

Minden esztendőben nagy akciót kezdenek a nyugdíjasok, de a sok kérvényezés, szaladgálás, intervenció-kérés eredménytelen marad. Most, hogy a Magyar Párt Szatmáron nagygyűlést tart, ismét mozgalom indult meg a nyugdíjasok között, akik elviszik Szatmárra sérelmeiket, az összegyűlt magyarok elé tárják vérző sebeiket és hangos szóval sebességért kiáltanak. Mi lesz az eredmény, az a jövő titka. Előtte fekszik az a memorandum, amelyet a szatmári nagygyűlésen akarnak felolvasni a Magyar Párt delegátusai előtt. A bevezetése minden szószaporításnál többet beszél:

Utolsó menedék

— Szomorú előzmények, a kultúrnapoknál páratlan sérelmek készítenek bennünket arra, hogy esdeklő szavunkat a román nenzethez intézzük. Utolsó menedéke ez a kétségbeesésnek, végső jajsza az eltiprott igazságnak.

A memorandum tárgyi részében röviden ismertetik a főbb sérelmeket. Elmondják, hogy a nyugdíjasoknak három kategóriája van, a mostani nyugdíjasok, akiknek emberi megélhetést biztosítanak, azok, akiket 1925. előtt nyugdíjaztak és akik rettenetes helyzetben élnek és azok, akiket 1919. előtt nyugdíjaztak és akiknek sor-

suk még kétségbeesőbb, mint az előbbi szomorú kategóriába tartozóké. És ez az aránytalanság szülte a sok sérelmet. Ez idézte elő, hogy egy tábornok ugyanannyi nyugdíjat kap, mint egy később nyugdíjazott főhadnagy, hogy egy

Az esküt nem tett nyugdíjasok szomorú sorsa

Blaskovits Géza állami jószágigazgató harminc esztendő szolgálat után 3200 lejt kap havonta. Ez még a jobban szituáltak közé tartozik, bár az új nyugdíjtörvény értelmében 14.000 lejt járna. Vancu János iskolaigazgató 41 évi szolgálat után 12.000 lejt helyett 2400 lejt kap havonta. Viszont egy jegyző özvegye 30 évi szolgálat után csak 520 lejt havi nyugdíjat kap. Özv. dr. Feketé, akinek férje 26 évig orvos volt, 540 lejt havi nyugdíjból tengeti életét. A mai viszonyok között. Minél lejjebb haladunk, annál nyilvánvalóbb a nyomor. Weinholz Ádám nyugalmazott utkaparó 36 évi hűséges szolgálata jutalmaképpen havonta 220 lejt kap, bár az új törvény értelmében 3400 lejt illetné meg.

A vasutasok helyzete csak valamivel jobb. Szabó Flórián volt MÁV. főkalauz 38 évi szolgálat után 2000 lejt nyugdíjat kap, az új törvényben előírt 7200 lejt helyett. Váralvi Antal mozdonyfelügyelő, aki 39 éves szolgálata alatt egész vasutagenerációkat nevelt, 2400 lejt kap. Egy 36 éves szolgálattal rendelkező vasuti fűkező már csak 780 lejt és egy főkalauz özvegye 637 lejt kap. Borszék Ferenc főmozdonyvezető 41 évig szolgálta a vasutat éjjel-nappal, most 2300 lejt nyugdíjjal fizetik meg négy évtizedes munkáját. És így tovább. A számok egész légiója tanuskodik az állami nyugdíjasok szomorú helyzete mellett. A megyei és városi nyugdíjasok helyzete még ennél is rosszabb. Bár Aradmegye volt az első, amely az országban a 15 százalékos többletet megadta nyugdíjasainak, itt is létezik 260—300 lejes havi nyugdíj, ami még az éhenhaláshoz is kevés.

Az általános sérelmek mellett bőven vannak egyéni sérelmek. Vegyük az esküt nem tett nyugdíjasok sorsát. Ez a kategória hatalmas örömmel vette tudomásul, hogy a nemzeti-

táblabíró havonként ugyanolyan összeget vesz fel, mint a törvényszéki hivataloszolga és az iskolaigazgató, mint az iskolaszolga. Ugyanakkor pedig az adókat egyre emelték és ez a nyugdíjasok osztályát is elviselhetetlenül sújtotta.

Mi lesz a mostani akció eredménye, bizonytalan. Sikerülni fog-e valamit elérni a törődött öreg harcosoknak, kétséges. De bizonyos, hogy az államnak egyik legsürgősebb kötelessége végre rendezni a nyugdíjasok helyzetét, mielőtt még a végső nyomor elnyeli őket. Az aradi nyugdíjgyesület irodájában hatalmas kimutatások fekszenek. Elvitathatatlan adatok a nagy nyugdíjasnyomornak. Néhány nevet és számot vettem ki belőlük.

tét és lehetővé teszi az utólagos eskütételét. És 320 utólag esküt tett nyugdíjasból hatan kapnak eddig nyugdíjat, így Pálfiy volt törvényszéki irodaigazgató, aki 32 éves szolgálat után 2400 lejt kap. Vannak olyan vasuti nyugdíjasok, számszerint 630-an, akiknek a vasuti munkaspénztár önkényesen, minden jog és alap nélkül 50—70 százalékkal leszállította nyugdíjukat. Ezek most perelni kénytelenek az államot, hogy visszakapják elvesztett jogukat. Főként kisemberekből áll ez a kategória.

Reménykedő szívek

Néhány egyéni sérelem: Köllner Ferenc volt csendőr 1919. óta szaladgál nyugdíja után. A mai napig sem nyert elintézését. Winkert Béla volt állomásfőnök nyugdíját 1923-ban egyszerűen beszüntették és most Ófelségéhez fordult jogorvoslásért és reménykedő szívvel várja a királyi kabinetiroda választását. Biró Ferenc vasuti lakatosnak tévedésből 2600 lejt nyugdíj helyett 637 lejt adnak. Tíz éve igyekszik kijavíttatni ezt a tévedést, még a mai napig sem sikerült. És így tovább, oldalakon lehetne beszélni a nyugdíjasok szomorú helyzetéről. Mindenki meghallgatja panaszait, jóakaratosan bólogat, de senkisé tesz semmit értük. Most ezer és ezer nyomorgó, a tél rémétől rettegő öregember várja reménykedő szívvel a Magyar Párt szatmári kongresszusát és a szívekben felsíró kétségbeesés harcol az előtűnő reménnyel, hátha mégis siker koronázza az új akciót és a fütetlen, rideg nyugdíjas-szobákba egyszer mégis bevonul a biztos mindennapi kenyér. Amelyért évtizedeket adtak életükből és energiájukból... Marosi Rudolf.

Milliárdosok tengerpartja

Palm-Beachben üdülnék a világ leggazdagabb emberei. — Ahol minden szállodának külön mesterséges holdja és csillagai vannak.

Nincs még egy olyan előkelő és drága nyaralóhely, mint Palm-Beach, Amerika Rivierájának a floridai tengerpartnak legszebb és legelegánsabb fűrdője. Hiába járt valaki a legelőkelőbb európai fűrdőkben: Montecarlo-ban, Deauvilleben, Ostendében, vagy másutt, nem tudja elképzelni azt a pazar luxust, ami itt tombol. Annak a luxusnak a méretei európai szemmel nézve szinte abnormálisak és európai ember nem is nagyon bírja el azokat a hihetetlen költségeket, amelyeket egy palm-beachi nyaralás jelent. Elég talán annyi, hogy a palm-beachi szállodákban legalább száz dollárt hagy naponta a vendég és még ennek ellenére sem előkelő dolog szállodában lakni, hanem az igazi jó mód ott kezdődik, ha valakinek saját villája van Palm-Beach-ben. Mind ezekből már könnyű arra következtetni, hogy ezen a mesebeli fűrdőhelyen csak Amerika leggazdagabb emberei, európai értelemben csak milliárdosok engedhetik meg maguknak az üdülést és valóban, a floridai tengerpart a pénzfejedelmek találkozóhelye.

Nincs még egy fűrdőhely, amely annyira nélkülözi a nemzetközi jelleget, mint Palm-Beach, ahol néhány pénztelen angol és francia arisztokrata kivül csak dollármilliomosok találhatóak. Rajtuk kivül még egy csomó detektív tartózkodik állandóan az előkelő szállodák

környékén, akiknek az a feladatuk, hogy vigyázzanak, nehogy valami bántódás érje a vendégek felbecsülhetetlen értékű ékszerait. Ámbár a nemzetközi kalandorok csak nagyon ritkán keresik fel Palm-Beachot és épígy ritka vendégek itt a csinos, fiatal kalandornők ismert ezek még a legényesebb „üzlet” reményében sem bíriák hosszabb ideig a költségeket. A „kalandornők” itt tisztos, elszegényedett öreg dámák, akik nagy társadalmi összeköttetéseiket úgy kamatoztatják, hogy jó pénzért ismeretséget közvetítenek az előkelő társaságba bejutni akaró „felkapaszkodók” és az „ariváltak” között. Ezek az öreg hölgyek rendszerint a legelőkelőbb hotelekben „vacsorát adnak”, amelyre meghívják a „feleket” s mondani sem kell, hogy a vacsora busás számláját a bemutatásra vágyó „új gazdag” fizeti, aki ezenkívül bőségesen honorálja a „vendéglátó” hölgyet is fáradozásáért.

Egy-egy elegáns palm-beachi hotelben legalább százötven pincér, még gyakrabban pincérnő végzi a kiszolgálást és ez a személyzet naponta háromszor vált ruhát. A főpincér elegancia és előkelőség dolgában vetekszik az angol lordokkal és többet keres, mint egy miniszterelnök. Ahol a szállodai személyzet ilyen elegáns, ott könnyű elképzelni, hogy milyen nagyvilági eleganciában tobzódnak a vendégek. Sehol sem látni olyan estélyi ruhákat, mint a milliárdosok fűrdőhelyén és sehol sem esznek végig olyan hosszú vacsorákat, mint ezeknek a luxushoteleknek az éttermeiben.

A milliárdosok tengerpartja természetesen

nem szűkölködik természeti szépségekből sem. A mór paloták és spanyol renaissance-kastélyok által övezett hatalmas parkokban a legszebb és legbujább délszaki növényzet virágzik; rózsaszínű pagnóniák, biborvörös poinciánák és ametisztszerű bouganviliák részegítő illatot árasztanak körükörül pedig a tengerpart arany homokja és csodaszép öblei... A legelegánsabb strand a „Tennis- és fűrdőklub” tulajdona és ide csak a legelőkelőbb vendégek léphetnek be, kizárólag igazi milliommók. A hölgyek csodálatos fűrdőruhákban és pizsamákban ülnek a homokban és állítólag fürdenek is, ez azonban valószínűleg csak ritkán történik, mert hiszen a víz árt a kézzel festett fűrdőruháknak és — arcoknak. Palm-Beach üzletnegyedében a legelegánsabb new-yorki divatszalonoknak, ékszerész-cégeinek és műkereskedéseinek vannak fióküzletei, mert hiszen a gazdag ember mindig vásárol, akár szüksége van valamire, akár nincs.

Ha este bealkonyodik, Palm-Beachban felragyog számtalan mesterséges hold. A hangulat fokozása céljából a szállodák nyitott nagy terraszai fölött kigyullad a hatalmas elektromos hold, sőt a legelőkelőbb magánvillák is külön égbolttal rendelkeznek, mert az, aki nem akar „szegénynek” látszani, kénytelen lépést tartani a divattal és felszereltetni a villany-holdat és a ragyogó kis csillagokat... Az Everglades Club „Orange Grove”-jában pedig, amely valóságos pálmaliget, villanyvilágított arany-narancsok ragyognak a pálmák között és ebben a ragyogó környezetben táncolnak a párok a jazz-zenére.

AZ ÁLLAM JAVÁRA ELKOBOSZÁK a kommunista kémszervezet bankbetétjeit

Kétszázra emelkedett a letartóztatottak száma — A nyomozás szenzációs részletei — A kémszervezet vezetője állandóan autón járt — Előtte és utána egy-egy motorkerékpáros haladt — Letartóztatták a mai napon egy sziguranca tisztviselőt is

A kommunista kémszervezet ügyében a nyomozás változatlan eréllyel folyik. A bucaresti-i sajtó még ma is csak a sziguranca hivatalos jelentése alapján írja meg az eseményeket. E jelentések szerint a sziguranca megállapította, hogy a kémszervezet az ugynevezett sejtrendszer alapján volt kiépítve és hogy annak központja, a Fotofon műszaki üzlet rendszeresen érintkezett elsősorban fővárosi sejtekkel és állandó összeköttetést tartott fenn a brassói repülőteleppel.

A sziguranca kommunikációja szerint a vizsgálat folyamán több katonát is letartóztattak. A jelentés hangsúlyozza azonban, hogy magasrangú katonatisztek nincsenek a kémkedési botrányba bekeverve. Érdekes a kommunikáció az a része, hogy a szervezet résztvevői főbbnyire zsidók, kisebbségi és idegen állampolgárok. A bucaresti-i lapok a jelentésnek ehhez a részéhez élénk kommentárokat fűznek.

Egy kilopott jegyzőkönyv

A nyomozás most már teljes egészében kiderítette a kémszervezet fővezérének múltját. Legalább is a romániai részét. Meta Gusztáv osztrák állampolgár, mérnök, s másfél évvel ezelőtt érkezett Bucarestbe. Működéséről érkezése után három hónappal kezdte meg és hogy valamivel leplezze tényleges tevékenységét, rádióüzletet nyitott. Az első, akivel összeköttetésbe lépett, Solomon mérnök volt. A véletlen rendkívül nagy szerepet játszott a leleplezésben. Egy nap a villamosban egy sziguranca tisztviselő, aki utasítást kapott Meta megfigyelésére,

kilopott zsebéből egy jegyzőkönyvet, amelyben megtalálta az ügynökök névsorát.

Valamint az azoknak kiutalt összegeket. Kiderült, hogy egy Boris Valceff nevű mérnök, aki szintén a letartóztatottak között van, volt a dobrudzsai kémszervezet vezetője. Bár Meta vezetője volt az egész országos behálózó kémszervezetnek, benne sem bíztak meg teljesen. A bécsi központ kiküldötte egyik ügynökét, hogy a mérnök tevékenységét ellenőrizze és az a kiküldött négy hónappal ezelőtt visszatért Bécsbe, ahol kedvező jelentést adott le Meta működéséről.

A Dimineata közlése szerint a sziguranca sok olyan egyént tartóztatott le, akiknek semmi részük a kémkedésben nem volt és akiket a vizsgálat folyamán szabadlábra is fogtak helyezni. Eddig még nem terjesztették ki a vizsgálatot azokra a köztisztviselőkre, akik információkat szolgáltatottak a Szovjet ügynököknek. Ebben az irányban még szenzációs leleplezések és letartóztatások várhatók.

Milliók értékű betétek

Az Ordinea mai számában külön szenzációval rukkolt elő. A lap szerint a sziguranca vezérigazgatósága elhatározta, miszerint több bucaresti-i bankban házkutatást tart a kémszervezet betétjeinek elkobzása céljából. Ezek — a törvény értelmében — az államot illetik.

Miután milliókról van szó, az államkassza tekintélyes összeg birtokába jut.

A lap azt írja, hogy a sziguranca-vezérigazgatóság egyik hivatalosbóját szinig megtöltik az eddig lefoglalt iratok. Megállapított nyert, hogy filmre vették fel a kezükbe jutott titkos aktákat, statisztikákat, terveket és jelentéseket, s film formájában expedálták tovább Bécsbe, ahol a Szovjet-követségen levetítették. Így az egyes hivatalokból ellopott iratokat egy óra múlva már vissza tudták helyezni és senki sem vette észre azok hiányát.

Meta — írja a lap — autón közlekedett a fővárosban. Állandóan két ügynök kísérete motorkerékpáron, az egyik az autó előtt, a másik utána haladt. Ha bármilyen történet volna, akár váratlan letartóztatás, akár valamilyen szerencsétlenség, az ügynököknek parancsuk volt arra, hogy nyomban értesítsék az állományukat, akik

gondoskodtak volna arról, hogy a nyomokat eltüntessék. A nagy óvatosság dacára is sikerült a rajtaütés.

A kémekek nyugodtan jártak-keltek

A sziguranca-vezérigazgatóság mindent elkövetett arra nézve, hogy a kémszervezet biztonságban érezze magát és ne fogjon gyanút. A határrendőrségek utasítást kaptak arra, hogy ne nehezítsék meg a futároknak az országba való bejövetelét, sőt ellenkezőleg, könnyítsék azt meg. Ennek a rendszernek volt köszönhető, hogy a kémekek nyugodtan jártak-keltek az országban és sejtelmük sem volt arról, hogy a hatóságok minden lépésükről tudnak.

A liberális párf hivatalos lapja, a Viitorul vezető helyen cikket ír a leleplezett kémkedésről. Természetesen a kormányt vádolja azaz, hogy teret engedett a kommunistáknak.

Szörnyű bányakatasztrófa

Ma délutánig negyvenre emelkedett a halottak száma — Felrobbant az alsdorfi bánya — Megrázó jelenetek a mentési munkálatoknál — A porosz tartományi ülés gyászülést tartott, amelyen súlyos támadások érték a bánya vezetőségét — A halottak száma még emelkedni fog

Aachenből jelentik: Ma reggel 7 órakor borzalmas bányakatasztrófa történt Alsdorf mellett az Eschweilerberg Bergwerkverein Anna tárnájának Wilhelm aknájában. Az aknából 7 óra körül hirtelen láng és tűznyelvek csaptak elő, majd borzalmas detonáció következtében a tárna beomlott. A nagy robbanás következtében messze lakóházak ablakai betörték.

Az első hírek 22 halottról és 30 sebesültről számoltak be.

A katasztrófa olyan nagyarányú, amilyenre Németországban már régen nem volt példa. A szerencsétlenség híre futótüzként terjedt el a bányatelepen. A családtagok ezrei jelentek meg a beomló tárna környékén és remegve várták a tárnába levonuló mentők jelentéseit.

Az üzemen összesen 2000 bányász dolgozott, akiknek legnagyobb részét azonban még idejében sikerült kimenteni. A szerencsétlenség színhelyére azonnal több mentőosztag vonult ki. A bánya feletti irodaépület is rombadőlt. Az épületben 30 tisztviselő dolgozott, akik közül kettő meghalt és többen megsebesültek.

A halottak száma délig 30-ra emelkedett.

Azt hiszik, hogy már csak a tűz fészkeiben találhatnak halottakat.

A porosz tartományi ülés ma gyászülést tartott a katasztrófa miatt, amelyet Bartels elnök jelentett be. Az elnök megállapította, hogy

A halottak száma kilencvenötre emelkedett

Késő esti órákban érkezett jelentések szerint, az Aachen melletti Anna II. bánya igazgatósága a sajtónak a következő hivatalos jelentést adta ki:

Délután 4 óráig négyszázhusz embernek sikerült kijutni a bányából. Eddig hatvanhat sebesült fekszik kórházban, a halottak száma kilencvenötre emelkedett. A bányaszerencsétlenség oka a feltevések szerint az volt, hogy a dinamitraktár közelében gázrobbanás történt, mely felgyújtotta a raktárt. A robbanás ereje oly nagy volt, hogy a katasztrófa színhelyétől kétszázötven méternyire is találtak halottakat. Az egyik tisztviselőt, aki a bányagazgatóság épületében a pénzszekrény előtt állott,

a robbanás ereje úgy a pénzszekrényhez dobta, hogy nyomban meghalt.

A mentőakciónak kettős célja van; az egyik az, hogy a Vilmos-aknában és a szomszédos tárnákban bennrekedt bányászokat megmentésük, a másik pedig, hogy az épület-

Tekintse meg!
Branco szőnyeg-kiállításunkat,

melynek modern szőnyegei nem hiányozhatnak egy lakásból sem. Arad, Str. Horia (volt Szechenyi-ucca) 1. Neuman-palota.

Ugyanott perzsafonal is kapható.

Hivatkozik arra, hogy úgy Maniu Gyula, mint Vaida Sándor folyton hangsúlyozta, miszerint az országban nincs kommunizmus. A most leleplezett összeesküvés — írja — eklatáns bizonyítéka annak, hogy van a Viitorul ugyanez alkalommal éles támadást intéz Stere, Pan Halipa és Raducanu ellen.

Kétszáz letartóztatás

Bucurestiből jelentik: Rendkívül sok letartóztatás történt Besszarábiában. Az egész ország területéről Bucurestibe szállított gyanúsítottak száma mintegy kétszázra tehető.

Későbbi jelentés szerint újabb letartóztatások történtek a nagyarányú szovjet-kémkedés ügyében. A mai napon letartóztatták egy katonai intézet tisztviselőjét, akinek nevét egyelőre nem hozzák nyilvánosságra. Ezen kívül őrizetbe vettek egy Popescu Sebastian nevű sziguranca-tisztviselőt is. A vizsgálat hatalmas apparátussal folyik.

bár a sajtó első hírei tuloztak voltak, de a katasztrófa rendkívül sajnálatos. Sobota kommunista képviselő bejelentette, hogy az alsdorfi bányában rablógazdálkodás folyt. Megállapítást nyert, hogy a szerencsétlenség olyképpen keletkezett, hogy a föld felszine alatt 250 méterre levő dinamitraktár felrobbant. Megállapítást nyert, hogy a szerencsétlenség olyképpen banás előtt néhány perccel elhagyta a bányát.

Bomból és Aachenből jelentik, hogy az alsdorfi bányatelep felrobbanása következtében a környéken többszáz ház beomlott. A házak alól eddig 7 holttestet és 20 sebesültet húztak elő. Attól félnek, hogy még számos halottra akadnak a romok alatt. A fő-tárnanyilás egyébként még mindig járhatatlan. Újabb hírek szerint valószínűnek tartják, hogy a bányákban maradt bányászok megmenekültek, miután a robbanás és a tűz következtében keletkezett gázok felfelé törnek utat.

Ma délutánig a halottak száma 40-re emelkedett.

Több mint 60 súlyosan sebesültet kezelnek a kórházban. Ugyanebben a bányában 1917-ben már volt egy hasonló méretű katasztrófa, amikor 53 bányász vesztette életét. A katasztrófa színhelyére Hollandiából és Belgiumból is érkeznek szakértők a szerencsétlenség okát megállapítani.

törmelékeket eltakarítsák. A robbanás következtében ugyanis a felhúzó-torony összeomlott, rázuhant a közelben lévő épületekre és azokat teljesen összezúzta. A bányagazgatóság épülete és a felhúzó-torony között egy tisztítóhelyiség volt, melyben a feltevések szerint,

a robbanás idejében tulorázó munkások tartózkodtak, akik szintén elpusztultak.

A robbanás az összes telefonvezetékeket elszakította, úgy, hogy Aachenből csak hosszú idő eltelté után tudtak érintkezésbe lépni.

A késő éjjeli órákban érkezett jelentések szerint a bányában még 120 ember várja megmentését. Hindenburg köztársasági elnök és Brüning német kancellár részvétlétáviratokat küldtek az áldozatok hozzátartozóinak. Hindenburg meglehetősen hangos fejezi ki részvétét és abbéli reményének ad kifejezést, hogy a bányában maradtakat sikerülni fog megmenteni.

Uj megyeháza épül Aradon

A régít tisztviselőlakások céljaira akarják felhasználni — A megye és a város pereskedése a temesvári revíziós bizottság előtt — A bizottság döntése

Régóta húzódo vitás kérdésben hozott jogerős döntést a temesvári kormányzóság mellett működő revíziós-bizottság. A vitás kérdés Aradmegye és a város vezetősége között keletkezett azért a telekért, amelyet még az *Averescu*-kormány idején adományozott a megye a városnak iskolaépítés céljaira. Miut ismertétes, a telekadományozással egyidejűleg a megyeház kertjét hat telekre osztották fel és hat aradi közéleti előkelőségnek adták kedvezményes áron. A belügyminiszterium annakidején megsemmisítette az eladást és így a kert visszakerült a megye birtokába. Utoljára a városnak adományozott telek került sorra, amely a Tabády Károly-ucca és az Erzsébet-körut sarkán fekszik. Miután a telekkönyvben még mindig a város nevének szerepelt a telek és a belügyminiszterium annakidején hozott döntésében nem említette meg ezt a teleket, a megye vezetősége a revíziós-bizottsághoz fordult, kérve,

semmisítse meg az adományozást és rendelje el, hogy a telekkönyvben töröljék a város tulajdonjogát. A megye kérvényében előadta, hogy messzemenő céljai vannak a telekkel. *Ide akarják építeni az új megyeházát, míg a régít a tisztviselői lakások céljaira adják oda s ugyanakkor meg akarják nyitni a közönségnek a parkot is.*

Most foglalkozott az érdekes ügyvel a revíziós-bizottság. A tárgyalás folyamán a bizottság megállapította, hogy a belügyminiszteri döntés kizárólag a hat eladott telekre vonatkozott és nem az adományozott területre. Így tehát ez jogerősnek tekinthető. Ezért a revíziós-bizottság elutasította a megye vezetőségének kérését, kimondva, hogy az iskolák szaporítása elsőrendű érdeke az államnak, így tehát nem vehető vissza az a terület, amelyet egy nagy iskola felépítése céljából adományoztak.

Alvinci huszárok szerdán utoljára. Szerdán este 8 órai kezdettel adják utoljára a héten az „Alvinci huszárok”-at. A darab napról-napra forró sikert aratott minden egyes előadásán a szombat esti bemutató óta. Kornély Mária, Vincze Emmi, Gömör Emma, Fiedler Duó, Székely Bálint, Felhő Ervin, Szendrey Misi, Csóka József, Jávor Alfréd, Kun Dezső a darab főszereplői, az ismétlésnek és nyitászínj tapsok egész sorozatát kapták szombat óta.

Színház — Irodalom — Művészet

Szendrey Mihály

hazaérkezett Bucurestiből

és magával hozta végleges koncesszióját, az idegen honosságu tagok működését, valamint a 13 százalékos adó fizetésének engedélyét

Szendrey Mihály színházigazgató két hetes bucuresti-i tartózkodás után ma hazaérkezett Aradra és átvette a színház ügyeinek személyes vezetését. Mint ismeretes, a direktor különböző adminisztrációs dolgok elintézésének érdekében időzött Bucurestiben. Így el kellett intéznie a végleges koncessziójának kiadását, a megengedett idegen tagok működési engedélyét, továbbá a látványossági adók mérséklésének ügyét.

Szendrey Mihály újfajta teljes sikerrel jár. Tekintettel arra, hogy Rebreanu Livius szép-művészeti vezérigazgató megállapítása szerint a színházigazgató eleget tett mindama követelményeknek, amelyeket a koncessziórendelet előír, Szendrey Mihály akadály nélkül megkapta koncesszióját, ezenkívül kieszközölte a három megengedett idegen állampolgárságu színészének működési engedélyét is, ennek birtokában pedig a pénzügyminiszteriumba ment, ahol sikerült elintéznie azt is, hogy továbbra is 13 százalékos látványossági adót fizessen, amint a törvény is megengedi, hogyha az igazgató a megszabott számú idegen állampolgárságu színészt tart társulatánál, joga van a kedvezményes adó fizetésének élvezésére.

A színházigazgató bucuresti-i útja azért húzódozott el, mert részint Rebreanu Livius nem tartózkodott a fővárosban, de a kormányválság miatti válságos helyzet is késleltette az egyes ügyek miniszteriumi elintézését.

A színház heti műsora. Szerda: Alvinci huszárok, hatodszor (B bérlet). Csütörtök: Este 8 órakor: Béla, aki 26 éves. Bemutató előadás. (C bérlet.) Péntek: Este 8 órakor: Béla, aki 26 éves. Másodsor (A bérlet.) Szombat: Este fél 9 órakor: Csunya lány. Bemutató előadás. (B bérlet.) Vasárnap: Délután 3 órakor: Csunya lány, mérsékelt helyárakkal. 6 órakor Béla, aki 26 éves, mérsékelt helyárakkal. Este 9 órakor: Csunya lány, harmadszor, rendes helyárakkal. (C bérlet.)

A „Béla, aki 26 éves”, a világháború vége óta a legaktuálisabb és a maga aktualitása ellenére is a legfröhdalmbb megnyilvánulása a mindennapi kenyéért folytatott új világháborúnak. Mihály István önmagát írta meg a huszonhat éves ifjában, aki dolgozni és élni akar, de a véres háború katasztrófális következményeképen nem adatik meg sem élnie, sem ennie. Borsos Mancsi ebben a darabban mutatkozik be az aradi közönségnek, a többi főszerepeket Gömör Emma, Harmath Jolán, Dancs Ica, Jávor Alfréd, Szabados Árpád, Fratta Géza, Csóka József, Székely Bálint és Kun Dezső játsszák.

Parkettasulást, poloskairtást gyorsan és pontosan végez **LOVAS** volt Illés-u. 111.

A színházi kedvezményes jegyfüzetek sikere. A Színházpartoló Egyesület által kibocsátott kedvezményes jegyfüzetek szemmel láthatóan sikert arattak Aradon. A közönség szívesen vásárolja ezeket a füzeteket, amelyek minimális megterheléssel olcsó színházjegyekhez juttatnak minden színházlátogatót. De technikailag kivétel nélkül, hogy mindenkihez személyes úton juttassa el a színház igazgatósága ezeket a jegyfüzeteket, amiért is a vezetőség tisztelettel kér mindenkit, aki az olcsó színházjegyek iránt érdeklődik, fáradjon el előveteli órákban a színházi pénztárhoz, ahol részletes utbaigazítást adnak bárki kívánságára a kedvezményes jegyfüzetek használatára és árai ügyében. Készségesen a közönség rendelkezésére áll az ügyben egy a délelőtti, mint a délutáni hivatalos órák alatt a színház titkársága is, hogy módja legyen Arad minden magyar kulturájú lakosának bekapcsolódnia a magyar kultúra eme nagyműlt templomának fenntartásába.

A Színházi Élet e heti számában jelenti be, hogy megkezdte az új „Mics Magyarország”-választást. Ezenkívül sok gyönyörű kép és érdekes cikk teszi gazdagá a Színházi Élet új számát, amely regényt, három és egyfelvonásos szindarabot, harminckét oldalas gyermekjátékot, kottát ad mellékeléül. A Színházi Élet egyes számának ára 40 lej, negyedévi előfizetési díj 450 lej.

A fekete völegények szenzációs címképpel jelent meg a Garabonciás legújabb száma. Elejétől végig kacagató humor és tapraesett szatira teszi élvezetessé és közkedveletté Erdély egyetlen névös és nagyon olcsó vicclapiját Egyes szám 8 lej, egész évre 200; félévre 100 lej, miből 10 százalék a borsai tűz-károsultaké. Kiadóhivatal Cluj, Str. Saguna 8.

A Matuzsálemek szerelmi élete

Száz éven felüli emberek Itáliában és Norvégiában — Akik száz éven felüli korban léptek házasságra — A Matuzsálemeknek csenevész gyermekeik születnek — Érdekes szerelmi regények

Folytatjuk az érdekes cikksorozatát, amely a Matuzsálemek szerelmi életéről számol be.

Műsoikk köztemény

A mende-mondáknál és egyéni feljegyzéseknél sokkal hitelesebb adatokkal szolgálnak a hivatalos népszámlálási statisztikák, amelyek a szokatlanul hosszú életű emberekről tesznek említést. Plinius írja például a következőket: „Az Urnak 75-ik esztendeje sokáig nagyon emlékezetes marad, mert ebben az évben történt meg az első népszámlálás. *Vespasianus* császár rendelte el a birodalom népének összeírását és a beérkező adatokból megállapították, hogy Itáliának az Appeninek és a Po között eső részében ötvennégy 100 éves, ötvenhét 110 éves, két 120 éves, négy 130 éves, négy 135 éves és három 140 éves embert találtak.”

De nemcsak a napsugaras Olaszországban, hanem a zord egü Norvégiában is számos példája akad a hosszurányult életű embereknek, ami főleg annak tulajdonítható, hogy az ottani lakosok józan és mérsékletes életmódot folytatnak. Hust nagyon ritkán esznek, ugyszintén szeszitalokban is ritkán van részük, táplálékuk főnyire tejtermékekből, beszózott halból és zabkenyérből áll.

Lúngol az öreg sziv

Rendkívül érdekes a Matuzsálem-korú emberek szerelmi élete, mert bármily esodálatos is, ezek a 100 éven felüli Matuzsálemek igen gyakran esnek szerelembe, sőt mag is házassodnak. Amikor 1763-ban Aggerhuus norvégiai város lakóit megszámlálták, kiderült, hogy 70 emberpár kilencven éves kora után lépett házasságra, tizenkét pár kelt össze 100—103 éves korában, végre volt egy házaspár, amely 110 éves korában lépett az oltár elé. Az orosz kormány 1814-ben statisztikát tett közzé ennek az évnek születési és halálozási eredményéről. Eszerint az elhaltak között volt: egy 165 éves, három 135 éves, egy 130 éves, tizenöt 125 éves, harminchárom 115—120 éves, ötvenhárom 110—115 éves, százhuszonhét 103—110 éves és ötszázhuszonhét 100—105 éves ember. Bármilyen fantasztikusak is ezek a

számok, valószínű, hogy némli igazság is rejtőzhetik mögöttük, bár sok esetben megállapítást nyert, hogy sok „biztos” adat vált bizonytalanná azzal, hogy itt-ott néhány évet tödítottak az emberek életkorukhoz. Ilyen volt például a perjámosi öregur esete is, amelyről már írtam. Itt sem tudták százszázalékos biztonsággal megállapítani az öregur életkorát, amelynek megítélésénél a legfőbb szerepet az „asztromongyák” játszotta. Ez a szülőfialumbell öreg ha éppen akarta volna, 180 évet is bemondhatott volna és mindenki elhitte volna neki. Ő azonban szerény volt és évek hosszú során át eltűrte, hogy az emberek következetesen 120 évesnek tartják.

Két fia, egy leány

Ezekből a száraz statisztikai adatokból néha érdekes szerelmi regények is bontakoznak ki. Ilyen például *Krassiowa* Margit nevű lengyel nő esete, aki 1763-ban 108 éves korában halt meg. *Krassiowa* Margit 94 éves volt, amikor harmadszor is férjhez ment egy *Raykolt* Gáspár nevű 105 éves emberhez. *Raykolt* maga is ismert Matuzsálem-családból származik, amennyiben apja is 119 éves korában halt meg. *Krassiowa* Margit és *Raykolt* Gáspár késői házasság nem maradt gyümölestelen, amennyiben a nő ama 14 év alatt, amíg együtt éltek, két fiú és egy leánygyermeknek adott életet. A három gyermek természetesen nem volt életerős és sajátos természetük elárulta, hogy nem fiatal emberek házasságából származnak. Mindhárom gyermek hajzata szürke, őszbevegyült volt és 8—10 éves korukban is foghusuk üres volt, mintha fogaik már régen kihullottak volna. Ezek a gyermekek olyan satnyák voltak, hogy még felnőtt korukban sem tudtak keményebb táplálékot magukhoz venni, mert nem volt foguk, amivel megrágnák. Csupán folyadékba áztatott kenyérral és növényi eledelkekkal éltek. Alakjuk, magasságuk megielett ugyan életkoruknak, de hátuk meggörnyedt, arcuk halovány és becsett maradt és sok más tekintetben is észrevehető volt rajtuk a degeneráltság valamennyi külső jele.

Forray J. Sándor.

Maniu Gyula szüretel

Szól a magyar és román nóta Badacsonyan — Érdekes adatok Maniunak Ferenc Józseffel, Vilmos császárral és Tisza Istvánnal folytatott tárgyalásairól

Maniu badacsonyi szőlőjében is folyik a szüret. A hegyoldalról magyar és román dalszövegeket hoz az őszi szél. Magyar újságírók egy kis csoportja keresi fel ősi otthonában a volt miniszterelnököt, aki mindent felejtve, eszményi boldogságban töli napjait.

— Örvendek, hogy felkerestek — mondotta mosolyogva, — de most már ne várjatok tőlem semmi szenzációt. Egyszerű polgár vagyok, aki hazajött pihenni.

Politikai kérdésekre most nem akar válaszolni és az újságírók sürgetésére csak annyit mond:

— Fáradt vagyok és pihenni akarok. Tíz hosszú éven keresztül szakadatlanul dolgoztam és ez idő alatt még egy napos szabadságot sem vettem magamnak. Csak hálával tartozom Öfelségének, hogy egy kis pihenőt juttatott részemre. A kormány természetesen teljesen bírja a király és a nép bizalmát és folytatni fogja a megkezdett munkát.

Maniu Gyula azután elvezeti az újságírókat a szőlőhegyre, az ő mostani birodalmábanhol nincsenek miniszterek és csúf politika. Egy beültetlen darab területnél így szól Maniu:

— Látják, így jár az a gazda, aki politizál!

Majd a magyar éra alatt folytatott politikai küzdelmeiről beszélt:

— Budapesten tettem le az ügyvédi vizsgákat és 24 éves voltam, amikor tagja lettem a román nemzeti komiténak. Ettől az időtől kezdve állandóan részt vettem a románok politikai mozgalmában.

Majd elmondja a háború alatt folytatott tárgyalásait Ferenc Józseffel, Vilmos császárral és Tisza Istvánnal. Közben kitér arra a részre is, amelyben Tisza felhívta őt arra, hogy a románok nevében tegyen lojális nyilatkozatot a központi hatalmak mellett. Amikor erre nem volt hajlandó, távirat ment a balzsisalvai érsekséghez, amelynek ügyésze volt, hogy rendezzék a püspökség ügyeit, mert Maniu Gyulának be kellett vonulnia. Még számos érdekes intimitás árult el a magyar politikai életben történt szereplésével kapcsolatban, de hangsúlyozta, hogy ezeket nem az újságíróknak, hanem háza vendégeinek mondja és így, sajnos, nem kerülhetnek a nyilvánosság elé. Majd rámutat Maniu a körülöttük kibontakozó természeti panorámára és elragadtatva mondja:

— Nézzék uraim, hát nem a legszebb tájkék ez a világon?! Ha szép idő van, akkor még a debreceni templom tornyát is láthatjuk innen távcsővel.

Majd a régi kuriájukra mutat, amelyet még Leopold császár alatt kapott a Maniu-család egyik őse.

— Leopold császártól kaptuk a nemesi oklevelet is, címerünk: két kard és szőlő. Mi amolyan bocskoros nemesek vagyunk, mint régen a kurtanemesek voltak. Szimbólumunkat, a bocskort, ott láthatták a szalon asztalán. Mert mi is úgy vagyunk valahogy, mint a régivágású emberek: mikor csizmára nem te-
lik, akkor bocskorban járunk...

— Az udvaron százával állnak az emberek, mint régen, hogy panaszaikat tolmácsolják, hogy kérvényüket átadják. Ugy látszik, a nép érzi, hogy ha Maniu Gyula nem is aktív miniszterelnök, a király után még is ő fogja irányítani Románia sorsát, hosszú évekig.

Nagyarányu selyemcsempészést leplezték le Bucuresztiben

Nagyarányu selyemcsempészést leplezték le ma az északi pályaudvaron, ahol 200 kilogramm súlyú és egy bucuressti-i kereskedő címére küldött selyemmel teli csomagot találtak. A kivetendő bírság összege, valamint a befoglalt selyem értéke több mint 5 millió lejt tesz id.

TÖKÉLETES HÁLÓZATI KÉSZÜLEK CSAK

Vezérképviselő: **Vértes Vilmos, mérnök, Arad.**

Diktatura Amerikában a munkanélküliség ellen

Ma sokkal nagyobb a veszedelem, mint a háború alatt volt — Hoover diktatúrája alatt 12 millió dolláros alappól akarják segíteni a munkanélkülieket

New-Yorkból jelentik: A munkanélküliség problémája, amely forradalommal fenyegeti az Egyesült-Államokat, minden más kérdést háttérbe szorít. Politikai és társadalmi körökben egyaránt kizárólag a munkanélküliség kérdésével foglalkoznak, miután most már nyilvánvalóvá lett, hogy az idei tél az amerikai gazdasági élet legkritikusabb korszaka lesz, ha csak kellő időben nem segítenek a munkanélküliségen. Az amerikai munkásszövetség tegnapi ülésén Walsh szenátor három óras

beszédben ismertette a munkanélküliség problémáját. Haladéktalanul cselekedni kell, hangoztatta, nehogy felfordulás következzen be Amerikában. Hoover elnököt diktatori hatalommal kell felruházni, miután most sokkal nagyobb a veszedelem, mint volt a háború alatt. Negyven vezető bankár és gyáros tízenkétmillió dolláros alapot akar összehozni, hogy ebből rendszeresen segítsék a munkanélkülieket. Az összes amerikai városokat felszólították, hogy dolgozzanak ki terveket a munkanélküliek foglalkoztatására és felségítésére.

Az állami tisztviselők vagyonának felülvizsgálását követelték a tisztviselők kongresszusán

Határozat a napidijasok ellen — Állami megtakarítások a köztisztviselők rovására — El kell

bocsátani az inhorrekt hivatalnokokat — A tisztességtelen uton szerzett

vagyonekat vissza kell adni az állampénztárba

Bucuresztből jelentik: Impozáns gyűlés keretében folyt le a fővárosban a „Marna” nagytermében a romániai köztisztviselők egyesületének országos kongresszusa, amelyen az összes vidéki városok delegátusai megjelentek. A kongresszus fő programpontját az új költségvetés megvitatása képezte, mely tudvaleg nagyszabású megtakarításokat akar eszközölni éppen a köztisztviselők terhére. A kongresszust rendkívül feszült hangulat jellemezte és a kormányt a köztisztviselői kar részéről vehemens támadások érték. Az izgatott hangulatot csak növelték a vasúti tisztviselők beszédei, akik több beszédben ecsetelték a CFR. politikája következtében támadt tisztviselői nyomort. A kongresszuson mindenekelőtt annak szükségességét fejtették ki, hogy a köztisztviselők egységesen, federatív alapon szervezkedjenek. Ettől a szervezkedési formától nagyon sok eredményt várnak a köztisztviselők.

Elhatározták, hogy feliratot intéznek a kormányhoz, melyben az összes napidijasok felfüggesztését kérik. Ugyancsak kérni fogják az inhorrekt és használhatatlan köztisztviselők eltávolítását. A kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amely szerint a kormánytól a köztisztviselői statutum elismerését kéri. Kéri, hogy adjanak a köztisztviselőknek oly passzív választói jogot, hogy képviselőt kaphassanak a parlamentben, hogy vizsgálják fe-

lül a törvénytelen kinevezéseket és nyugdíjakat. Követeli a határozati javaslat, hogy állapítsák meg a köztisztviselői fizetési minimumot és maximumot.

Szenzációt keltett a kongresszusnak az a követelése, mely arra hívja fel a kormányt, hogy ejtse meg az állami tisztviselők vagyonának felülvizsgálását, kötelezze azokat a tisztviselőket, akik tisztességtelen uton szerzett vagyonuk jórésztet külföldön helyezték el, hogy hozzák azt vissza és szolgáltatassák be az állampénztárba. Ezekből a pénzekből fedezze az állam azt az összeget, mellyel tisztviselők megkárosították.

A kongresszus ezután bőven foglalkozott a nyugdíj-ügyekkel és kérte, hogy emeljék fel a nyugdíj és fizetési állományt. A békekötés óta ez volt eddig a legnagyobb szabású, legimpozánsabb tisztviselői kongresszus.

Az aradi mozik mai műsora

5, 7 és 9 órákor.

CENTRAL: A FARKASOK DALA. Szenzációs vadnyugati hangosfilm dráma. Főszerepekben: Lupe Velez és az „orgnavirágzás” felcithetetlen főhőse Gary Cooper. Az előadások megkezdésekor az ajtók lezártnak.

SELECT: Ma utóllára. A SZÉP ISMERETLEN. Nagyhatású dráma. Főszerepekben: Marlene Dietrich és Willy Forst.

ELITE: Premier. NÉVTELEN HŐSÖK. Amerikai háborúdráma. Főszerepekben: Betty Compson és Jack Holt.

GRADISTE: 7 és 9 órákor. Új műsor. A VÖRÖS HÖLGY. Órosz tárgyú dráma. Főszerepekben: Putty Lia, Dos Alvarado és Warner Oland.

H I R E K

A kizárt városi tanácsosok ügye a temesvári tábla előtt

A városi tanácsnak joga van határozatot hozni egyes tanácsosok távollétében — November elsején történik meg a végleges döntés

Temesvárról jelentik: A kormányzóság mellett működő revíziós bizottság dr. Joánovics-tanácsa ma foglalkozott a szeptember 15-én érdemtelenég címén kizárt és a Dolgozók Blokkjához tartozó 12 városi tanácsos felebbezésével, amelyet egyrészt a kizárás ellen, másrészt pedig a távollétük alatt meghozott határozatok megsemmisítése érdekében nyújtottak be.

A revíziós bizottság a határozatok megsemmisítésére vonatkozó felebbezést elutasította és kimondotta, hogy a szeptember 16-iki tanácsülés a szeptember 15-én megkezdett ülés folytatása volt, amelyre a blokk-képviselői rendes meghívót kaptak. Az a körülmény, hogy a második nap csak dr. Nagy Hugó jelent meg, akinek a tanácsban való részvételét a főpolgármester megakadályozta, nem elegendő, hogy a határozatokat érvénytelenítsék, mert a tilalom csak a polgármester, nem pedig a nagytanács által lett kimondva, s így a nagytanácsot felelőssé tenni nem lehet.

A kizárásra vonatkozó felebbezés tárgyalására a revíziós bizottság november 1-ét tűzte ki, amely időpontig a város vezetősége tartozik az egyes személyekre vonatkozó kizárási indokokat írásban betérjeszteni, mert a kizárást csak egyes személyekre lehet vonatkoztatni és semmiesetre sem az összességre.

— **Időprognózis.** Egyelőre még enyhe idő, nyugat felől növekedő felhőzettel és esőhullammal.

— **Az olasz király a Szentföldön.** Jeruzsálemből jelentik: Az itt elterjedt hírek szerint Viktor Emánuel olasz király a Szentföldre készül és az ideiglenes ünnepeket itt fogja tölteni.

— **A magyar miniszterelnök Ankarába utazik.** Budapestről jelentik: Gróf Bethlen István miniszterelnök, Csáky István gróf külügyi sajtófőnök társaságában, a héten Ankarába utazik, miután akkorra már összeül a török parlament és így a fő török politikusokat ott találja. Bethlen gróf utját 8 napban szabta meg és Szófiában is tölt egy pár napot, hogy viszonzozza Liapcev miniszterelnök nyári látogatását.

— **Izgalmas vita a bécsi parlamentben.** Bécsből jelentik: A nemzeti tanács ülést tartott, hogy 300 ezer shillinget kitevő választási költség fedezetéről gondoskodjék. Izgalmas vita után elfogadták a rendkívüli hitelre vonatkozó javaslatot. A szociálisták megragadták az alkalmat, hogy immunitást biztosítsanak a Frankfurter Zeitung javára, mivel a lapot egy hétfőn írt cikke miatt kitiltották.

Gyermekkoszúk, gyermekszékek, játékaruk rendkívüli nagy választékban, mélyen leszállított árban Hegedűs cégnél Aradon.

— **Visszahelyezett aradmegyei jegyzők.** A temesvári revíziós bizottság ma több aradmegyei jegyző panaszát tárgyalta le. Roxin József nagylaki jegyzőt annak idején Nagylak község tanácsa husz jelentkező közül választott meg, azonban a megyei állandó választmány megsemmisítette a kinevezést azzal, hogy az nem történt meg a törvényes formák közepette. A jegyző a revíziós bizottsághoz fordult, amely megsemmisítette a választmány döntését és visszahelyezte állásába a jegyzőt. Lázár Gyula szemlaci jegyző ugyanígy járt és ő is a revíziós bizottsághoz fordult. A bizottság hasonló döntést hozott és a szemlaci jegyzőt is visszahelyezte állásába.

— **Házasság.** Abonyi Árpád villanygyári műszaki tisztviselő leányát Irénkét tegnap vezette oltárhoz dalnoki Lőrinczy Béla hirtokos és gözmozgatótulajdonos. Az esketési szertartást Frint Lajos evang. püspök végezte. Tanúk voltak: Dénes Béla evang. lelkész és Szendrői Géza ref. esperes.

Berlinből Párisba 45 perc!

Uj, sztratoszférikus repülőgépet csináltak a németek — 12.000 méteres magasságban 800 kilométeres sebességgel halad az új gép — Feltalálták a sinléghajót

Berlinből jelentik: Az R. 101. szörnyű katasztrófia sem vette el a németek kedvét a léghajózás fejlesztésétől. A hannoveri repülőterem kísérleteket hajtanak végre, amelyek a leg-szenzációsabb eredménnyel végződtek.

A német közvélemény ezeket a kísérleteket óriási érdeklődéssel kíséri. Ugynevezett sinléghajókról van szó, amelyek minden tekintetben alkalmasak arra, hogy azt a hátrányt, amivel a léghajók jelenleg a repülőgépekkel szemben vannak, kiküszöböljék. A sinléghajó ezidőszent a világ leggyorsabb légi közlekedési eszköze. Miután a kísérletek eredménnyel végződtek, a legközelebb már a nyilvánosságnak is bemutatják a sinléghajókat. A Berliner Montagspost

ma reggeli számában egy másik szenzációs aviatikai eredményről is beszámol. A Junkers-gyár dessau-i telepén megkezdtek az ugynevezett sztratoszférikus repülőgép építését. A sztratoszférikus repülőgép a legfelsőbb levegőrétegben, a sztratoszférában repül. Átlag 11—12.000 kilométer magasságra emelkedik, ahol a levegő ellenállása már alig jön számításba. Ez a repülőgép 7—800 kilométer sebességgel haladhat óránként. Az új repülőgép terveit a német tudományos világ legkiválóbb szakértői készítették. A sztratoszférikus repülőgép segítségével a Berlin—párisi utat háromnegyed óra alatt meg lehet tenni. Az Európa—Amerika közötti ut ezen a repülőgépen nem tartana tovább hét-nyolc óránál.

Temesváron öngyilkos lett egy ismert karánsebesi ügyvéd

DÉRI JAKAB dr. tragédiája — Luminállal megmérgezte magát

Idegbaja miatt akart megválni az élettől

TEMESVÁR, október 21. Hétfőn este Temesvárra érkezett Déri Jakab dr. ismert karánsebesi ügyvéd, aki a Royal-szállóban vett magának lakást, majd hamarosan elment hazulról azzal, hogy csak későn éjszaka tér haza. Éjszaka három óra tájban tért haza Déri, azután bezárkózott a szobájába és feltűnő volt a szoba-asszony előtt tegnap reggel, hogy még délelőtt tíz óraker sem ad magáról életjelet, amikor 11 óra tájban ismételen bekopogtatott hozzá és még akkor sem kapott választ, a kulcslyukon tekintett be és megdöbbenve látta, hogy az ügyvéd ott vergődik ágya mellett a földön. Azonnal értesítette a portást, majd telefonáltak a rendőrségre, ahonnan bizottság szállt ki a szállóba. A szoba ajtaját átkulccsal felnyitották és az ügyvédet eszméletlen állapotban, ruhátlanul, hálóingben találták a földön.

Az asztalon levél volt, amelyet Déri dr. feleségéhez címzett és azt írta benne, hogy az

— **Véres összeütközés a rendőrök és a hindu lakosság között.** Bombayből jelentik: Hétfőn délután véres összeütközés volt a tengerparton hinduk és a rendőrök között. A hinduk tüntető felvonulást rendeztek Nekru nacionalista vezér második letartóztatása ellen. Minthogy gyülekezési tilalom van, a rendőrök először békés szóval igyekeztek feloszlásra bírni a tömeget, a hinduk azonban támadólag léptek fel, áttörték a rendőrkordont, mire a rendőrök sortűzet adtak le rájuk. Három hindu meghalt és heten súlyosan megsebesültek a sortűz következtében.

— **Az R. 101. halottainak emléke.** Párisból jelentik: Az R. 101. léghajó halottainak emlékére a katasztrófia színhelyén emlékművet akarnak emelni. Az a község, amelynek területén a katasztrófia történt, most elhatározta, hogy azt a darab földet, amelyen a léghajó megsemmisült, az angol kormánynak ajánlodekkozza.

— **A kommunisták súlyos veresége a norvégiai választásokon.** Oslóból jelentik: A norvégiai választások alkalmával az összes szavazók száma jelentékenyen emelkedett. A kommunisták súlyos vereséget szenvedtek és valószínű, hogy 3 mandátumukat is elveszítik. Még csak 2 választókerület eredményét nem tudják. Az eddigi eredmények a munkáspárt, a konzervatív párt és a radikális balpárt megerősödéséről számolnak be. A kommunisták vereségét annak tulajdonítják, hogy túl radikális jelszavakkal mentek, a választási küzdelemben.

— **Öngyilkos pankotai gazdálkodó.** A pankotai csendőrség ma délelőtt telefonon jelentette az aradi ügyészségnek, hogy Kiss Lajos 82 éves gazdálkodó az éjjel vadászfegyverrel agyonlőtte magát és meghalt. A pátriárka kort elért ember már hosszabb idő óta életuntagságról panaszkodott és hozzátartozói azt hiszik, hogy sok szenvedéssel járó betegsége miatt követte el tetteit.

Olariu-ügyben jött Temesvárra de miután nem tudott aludni, luminált yett be. A levél ezekkel a szavakkal végződik:

— Ha esetleg örökre elalszok, bocsássatok meg érte.

Az aláírás után még azt írja, hogy ne boncolják fel. A levélből egészen bizonyosra veszik, hogy a szerencsétlen ügyvéd szándékosan mérgezte meg magát, annál is inkább, mert már több ízben követett el öngyilkosságot. A kórházban gyomormosást alkalmaztak rajta, de állapota nem javult és eddig nem nyerte vissza eszméletét. Déri hatvan éves ember, ezelőtt hátszegen ügyvédeskedett és sokat szerepelt közügyekben. Később átköltözött Karánsebesre, de az utóbbi időben gyomorbajt kapott és idegbeteg lett, úgy hogy teljesen vissza kellett vonulnia minden szerepléstől. Egy leánya és fia Párisban van.

Láday honvédőrnagyot öngyilkosságba kergették

Ugyanazon uzsorások karmai közé került, akik tönkretették Fekete rendőrkapitányt

Budapestről jelentik: A főkapitányságon Fekete László dr. rendőrkapitány bűnügyével kapcsolatban ma vitéz Varga Béla ügyvéd tett feljelentést. Varga feljelentésében elmondja, hogy Láday Dezső miskolci honvédőrnagy mult év júniusában hasonló esetről kifolyólag öngyilkosságot követett el. Ő igyekezett Ládayt, aki jóbarátja volt, megmenteni, azonban ez nem sikerült neki, mert Láday nem akarta megmondani uzsorásainak nevét. Halála után bucsulevelében azonban arra kérte őt, hogy tegyen feljelentést az uzsorások ellen, nehogy ezek másokat is tönkretegyenek. Ő a családra való tekintettel a feljelentést nem akarta megtenni, de most Fekete esetét látva elhatározását megváltoztatta.

— **Kínai rablóbanda elrabolt 17 apácát és szerzetest.** Londonból jelentik: Peking közelében egy kitűnően szervezett kínai rablóbanda 17 szerzetest és apácát elrabolt. Kettőt a titokzatos módon elraboltak közül kivégeztek, a többi pedig csak akkor hajlandó szabadon engedni, ha megfelelő váltságdíjat fizetnek értük.

— **Bolsevista szervezkedés Egyiptomban.** Kairóból jelentik: Az egyiptomi politikai rendőrségnek sikerült a III. internacionálé nyomait a Keleten felfedezni. Az intéző-bizottság több tagját letartóztatták. A vizsgálat során megállapított nyert, hogy már hosszabb idő óta folytatják működésüket a Keleten. A bolsevista szervezkedés főleg Egyiptomra és Franciaország és Olaszország afrikai gyarmataira terjedt.

— Megnyit az angol földrajzi társaság új palotája. Londonból jelentik: A yorki herceg jelenlétében megnyitották az angol földrajzi társaság új palotáját, amelyet abból az alkalomból építettek, hogy a társaság százéves fennállását ünnepeljék.

— Halálozás. Özvegy Úr. Kabdebó Jánosné, néhai dr. Kabdebó János özvegye, az éjszaka 78 éves korában meghalt. Az elhunytban dr. Kabdebó György orvos édesanyját gyászolja. A temetés szerdán, október 22-én délután fog végbemenni a fekötemető halottasházából.

Özvegy Ruppert Györgyné, tegnap hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése szerdán délután fél 5 órakor lesz a volt Fürj-utca 9. sz. gyászházából.

— A községeknek hozzá kell járulniok a népszámlálási költségekhez. Az országos népszámlálás alkalmával az egyes községeknek is tekintélyes összegekkel kell hozzájárulniok annak költségeihez. Ma az ügyben kormányzói rendelet érkezett az aradi megyei prefektúrára. A rendelet szerint az egyes községeknek a lakosság száma szerint fejenként hét lejt kell felvenni a népszámlálás költségeire. Ha ez nem áll módjukban, úgy az 1930-as költségvetésbe 3 lejt, az 1931-esbe 2 lejt és az 1932-esbe 2 lejt kell előirányozni erre a célra minden lakos után.

— Az aradi szakszervezetek ügye a temesvári tábla előtt. Temesvárról jelentik: Az aradi egységes szakszervezetek feloszlásának az ügyét tegnapra tűzte ki a tábla tárgyalásra. A tárgyalást az idézések hiányos kiképzése miatt elhalasztották.

— Gondnokság alá helyezték a botrányhős Somogyi Pált. Budapestről jelentik: A sorozatos botrányhős Somogyi Pál Károly ellen, mint ismeretes, barátnője, Zakonyi Margit polgári pert indított, mert svájci utazásuk után Somogyi nem adta vissza neki értékes ruhameit, amit egyébként Somogyitól kapott. A bíróság ma tárgyalta a nagy port felvert ügyet. A tárgyaláson Somogyi ügyvédje azt a meglepő bejelentést tette, hogy ügyfelét időközben gondnokság alá helyezték és a keresetet így a gondnoknak kézbesíték ki.

— Színházi jegyek részlete. Érdekes újítást vezetett be az aradi „Credit” Részvénytársaság avval, hogy vásárlási könyvecskéire színházi jegyeket is szolgáltat ki, amelyek ára ép úgy 6 és fél hónap alatt törleszhető, mint a többi áruvásárlások összege. A „Credit” Részvénytársaság központi irodája Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-utca) 2. Minorita-palota, a színházi jegyigénylőknek utatvánt bocsát ki, amelyre a városi színház pénztára bármely, tetszés szerinti előadásra díjtalanul kiszolgáltatja a kívánt jegyet. A „Credit” Részvénytársaság az általa kiszolgáltatók jegyek után semmiféle jutalékot nem számít, a közönség tehát a 6 és fél havi törlesztés mellett is ugyanolyan áron kaphat bármilyen színházi jegyet, mintha azt készpénzzel a színházi pénztárnál váltaná meg.

— Halálra gázolta a vonat. A petrési község házáról jelentették ma az aradi ügyészségnek, hogy hajnalban a vonat halálra gázolta Buls Teréz 14 éves leányt. A csendőrség megindította a vizsgálatot a halálos katasztrófa körülményeinek kiderítésére.

— A Zrínyi-uccába költözik a Magyar Párt. A Magyar Párt aradi tagozatának intéző-bizottsága ma este fél hét órakor ülést tartott. Az ülésen elhatározták, hogy a klub-élet megteremtésének céljából a Magyar Párt a közeljövőben kiköltözik eddigi helyiségéből és a Str. Romanului (volt Zrínyi-utca) 8. szám alatt lévő volt zsidó leányárvaház helyiségeit fogja bérelni.

— Megjelent a „Vidám Nyelvgyakorló” októberi száma. A „100 újságcikk alapján románul” szerzők kitűnő román-magyar illusztrált folyóiratának most jelent meg a második száma. A folyóirat, mely a nem román nyelvűek román tudásának gyarapítását és tökéletesítését tűzte ki feladatául, ebben a számban is ki-válót nyújt. Egyesével összeválogatott újságcikkek módszeres fordítása, humoros apróságok, anekdoták, viccek Reszük olyan változatossá a lapot, hogy az olvasó nyelvtudása szinte észrevétlenül, fáradtság nélkül gazdagodik. A folyóirat mindezekon kívül praktikus nyelvtani útmutatásokat is ad, egyben az előforduló szavak jegyzékét is. Ennek a rendkívül hasznos és élvezetes folyóiratnak előfizetési díja egy fél évre 100 lei, egész évre 200 lei, egyes szám ára 20 lei. Megrendelhető a kiadótól: Cal. Cal. Res. Ferdinand 34.

Véget ért a bucuresti-i agrárkonferencia

Retorzió az agrárblokkba tömörült államok termékeinek bojkottálói ellen — Ellentétek a konferencián — Csak a részletkérdésekben sikerült megállapodni — Ma délután hazautaztak a delegátusok

Bucurestiből jelentik: A nemzetközi agrárkonferencia záróülését — a tervek ellenére — nem tartották meg hétfő délután, hanem ma délelőtt 11 órára halasztották. A kiszivárgott hírek szerint a tárgyalások során súlyos nehézségek merültek fel a lett delegáció álláspontja miatt és több ízben heves vitára került a sor. Volt idő, amikor attól lehetett tartani, hogy a lett delegátusok otthagyják a konferenciát, ezt azonban sikerült elkerülni. A konferenciának egyébként csak részletkérdésekben sikerült megállapodni. Megegyeztek abban, hogy állandó bizottságot alakítsanak, melynek feladata lesz az agrárkérdésekre vonatkozó adatokat összpontosítani. A jelek szerint november 10-én újból összeülnek a dele-

gátusok, hogy a földtelerményesítés problémáját megvitassák.

Bucurestiből jelentik: Ma befejezést nyert a nemzetközi agrárkonferencia. A mai napon a permanens nemzetközi bizottság felállításáról volt szó, valamint a kivitel megszervezésének problémáját vették tanulmányozás alá. Megegyeztek abban, hogy retorziót alkalmaznak ama államok ellen, amelyek megszorító intézkedéseket foganatosítanak az agrárblokkba tömörült államok agrártermékeivel szemben.

A záró ülésen Camarasescu elnök megköszönte a delegátusoknak részvételüket, majd Madgearu földművelésügyi miniszter méltatta a kongresszus eredményeit. A külföldi delegátusok ma délután hazautaztak.

Róna Dezső és az aradi mecénások

Több aradi ur támogatásával külföldön tovább képzeti hangját a volt aradi szinigazgató — Szeptemberben Bécsbe ment és egy kiváló énektanár elragadtatással nyilatkozik hangjáról — Utazás a világhír felé

Még a nyáron történt. Valamelyik aradi Kávéházban nagyobb társaság ült együtt. Róna Dezső volt aradi szinigazgató és több barátja. Előkelő aradi urak, akik őszinte szeretettel veszik körül Rónát. Valahogy szóba jött az, hogy a szinigazgatónak nem sikerült a legutóbbi direktió s más próbálkozása sem, hogy mennyivel jobbak, szebbek is voltak azok az idők, amikor Róna a művészetének élhetett. Hangjának, líres baritonjának, amelyet elhanyagolt egy-egy bizonytalan kimenetelű színházevezetési vállalkozásért.

A társaság tagjai — mondom — előkelő urak, szeretik Rónát és igaz barátjai a művészetnek is. A világ folyását azzal a nyugodtabb szemlélettel nézhetik, hogy könnyebben ellenállhatnak a gazdasági depressziónak. És mert barátai a művészetnek, megengedhetik maguknak azt, hogy mecénások legyenek.

Ezt mindenki átérezte akkor, amikor egy iv került az asztalra, meg egy ötlet megbeszélése a társaság elé, hogy itt van Róna Dezső, a csodálatosan szép zengésű baritonjával, itt van a belvárosi színházevés és főleg az opera erdélyrészi krízise, amelyben a művészembernek nem is nyílik alkalma, hogy művészetének érvényesülésével foglalkozzék, kénytelen tehát elsikkadni holmi balsikerű vállalkozásokban — amit azonban nem szabad engedni.

Apanázis a művészetnek

Az ötlet valóban mecénási volt, manapság ritkaság: módot nyújtani Rónának arra, hogy ha már Erdélyben, a szűkebb nyelvterületen nem lehet, külföldön szerezni érvényesülést teret művészetének. Ehhez azonban pénz kell, támogatás, amelyet még azon az estén, ott a kávéházi asztalnál egyszerűen garantált az iven levő nyolc-tíz aláírás. Az aláírók kötelezték ugyanis magukat arra, hogy egy éven keresztül havonta bizonyos összeggel támogadják Rónát azért, hogy ezen év alatt német műsort tanuljon be, külföldi mesternél, ha kell, tovább fejlessze amugy is kulturált hangját.

A terv valósággá érett. Róna szeptember elsején kiutazott Bécsbe, ahol már a társaság egyik ott tartózkodó tagja gondoskodott arról, hogy az előirányzott összegből Róna megélhetése és a műsorbetanulás lehetősége biztosított legyen. A szinigazgató Wolff Arthur ne-

ves és keresett énektanárhoz ment s vele kezdte meg műsorának át tanulását.

Néhány napja Aradon tartózkodik Róna. Ismeretes vasuti balesetének tárgyalási ügye hozta haza rövid időre, de már csütörtökön ismét visszamegy Bécsbe. Beszélgettünk vele és örvendetesen szép dolgokat hallottunk tőle előrehaladásáról, általában magáról és a magyar tehetségek külföldi megbecsüléséről:

Bécsben felfigyellek Rónára

— Eddig két operát tanultam át németül — kezdte — még pedig két régi szerepemet a Toscában és a Bajazzókban. Most kezdem meg a Walkürök tanulását s májusig reményelem, olyan német szövegű repertoárral fogok rendelkezni, amely lehetővé teszi azt, hogy könnyen szerződést csináljak valamelyik osztrák, vagy német operánál.

— Ha nem magamról lenne szó, akkor is nagyon meg lennék elégedve az eddigi munkámmal. Wolff Arthur nyíltan és nagy megbecsüléssel nyilatkozott rólam. Helyzetem annál előnyösebb, hogy hangom, amely tulajdonképpen „heldenbariton”, lírikus színezetű is s az ilyen hang a legnagyobb ritkaság, az ilyen énekeseket sokra értékelik, világvárosok operánál alig van egy-egy, belőlük, akiket azután ide-oda rángatnak.

— Ennek megfelelően, dacára, hogy műfaj sorommal csak tavaszra lehetek kész, már most felfigyeltek és szerződöttemsem előkészítését már most megkezdtek az énekmesterek-nél állandóan szimatoló színházi ügynökök. Lehet, hogy a tél folyamán már fel is lépek Bécsben, vagy Kölnben, ahová meghívást kaptam.

— Nagy örömmre szolgál, hogy a magyar tehetségek igaz megbecsülését tapasztalhattam Bécsben. Az énekmester magyar „schüler”-jel sokkal különbek külföldi társaiknál és a beérkezettek között is valósággal kapkodják a magyarokat, akik csaknem mind kitűnő szerződésben vannak.

Jólesően hangzó megállapítás: a magyar tehetségeket megbecsülik és szerződésük kitűnő. Ettől minden bizonytalanság már messze Róna Dezső sem.

Amiben persze nem kis érdemük lesz az aradi mecénásoknak is.

(Tariján.)

— Dr. Róth Marcell előadása. Kedden délután tartotta meg dr. Róth Marcell, egyetemi magántanár előadását a WIZO nagytermében. Dr. Róth Marcell előadásában — melynek a Nő multja, jelené és jövője volt a címe — rendkívül érdekesen foglalkozott a nőnek a történelem folyamán elfoglalt társadalmi helyzetével. Ez volt a WIZO idei első előadása, melyet igen nagy érdeklődés kísért. Az igen érdekes és nívós előadásért a nagyszámú összegyűlt közönség meleg ünnepléssel adózott az illusztris előadónak.

— Hadirokkantak figyeimébe! Értesitem az aradi és aradmegyei hadirokkantakat, hogy f. hó 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor Aradon a városi nagytermében kongresszust tartunk. — A kongresszus célja a nyugdíjgyorsításért indított mozgalomhoz való csatlakozás. Tekintettel a nehéz gazdasági viszonyokra, kérem a községi szervezeteket, hogy a képviseltetésükre küldendő delegációk létszámát redukálják le a minimálisra és szervezetenként 1, vagy legfeljebb 2 delegátust küldjenek. Márton János, rokkant főhadnagy.

Achmed Zogu, Albánia királya haldoklik

Az ország népének mulatni, szórakozni kell, amíg a király utolsó napjait éli — Nem szabad megtudnia, mi történik a királyi kastélyban — Súlyos betegsége mellett lelki bajok is bántják, az olasz királyleány házassága miatt —

Tiránából jelentik: Az albán fővárosban három napja szokatlanul nagy a vígság — parancsokra. A politikai rendőrség bizalmas utasítást kapott, hogy mindent kövessen el arra nézve, hogy Albánia népe mulasson és semmit ne tudjon meg arról, ami a királyi kastélyban történik. Ezt az utasítást állítólag a király egyenes kívánságára adták ki, aki nem akarja, hogy alattvalói meghallják haláltusáját. A rendőrség erre felüggesztette a zárókat és elrendelt, hogy a nyilvános helyiségekben állandóan szóljon a zene. Ugyanekkor nemzeti felvonulásokat, népmulákat rendeznek hivatalból és ugyancsak államköltségen nagyobb mennyiségű italt osztanak ki a tömegek között természetesen különféle ürügyekkel.

És amíg a nép mulat és vigadozik, Achmed Zogu király végső napjait éli. Az udvari orvosok vasárnap este kiadott bulletinjé szerint, amit

azonban csak a királyi család tagjai és a miniszterek láthattak, Zogu király állapota annyira súlyos, hogy életéről is lemondottak. Vasárnap késő éjszaka koronatanács volt a király betegszobájában, aki teljes tudatában van rosszabbodó állapotának. A borzalmas rákbetegség, amely a gégefőt támadta meg, csupán kilenc napja fejlődött ki katasztrófálissá, addig a király teljesen jól érezte magát, sőt naponta kilovagolt.

Udvari körökben arról is suttognak, hogy a királyt lelki bajok is bántják és igen leverte Giovanna és Boris házasságának híre. Ismeretes ugyanis, hogy Zogu két ízben is megkérte Giovanna kezét, de a legtapintatosabb formában kocsart kapott, nyilván azért, mert az is tudvalevő, hogy az albán király már egy évtizede tudóbjában szenved.

Hat szép leány megrázó tragédiája a pozsonyi lőszergyárban

A pozsonyi tölténygyári robbanás borzalmas részletei

Hatra emelkedett a halálos áldozatok száma — Egy anyát, amikor leánya kinjait látta, szívszélhűdés érte — „Megölték a gyermekem...” — Kiugrott töltényhüvely okozta a katasztrófát — Egy életben maradt munkás vétke mulasztással vádolja a gyárigazgatóságot

Pozsonyból jelentik: A pozsonyi tölténygyári robbanás áldozatainak száma mára hatra emelkedett és még egy leány küzdök a halállal, amely minden bizonnyal győzedelmeskedni fog felette, mert sebesülései neki is rendkívül súlyosak.

A borzalmas szerencsétlenségről most érkezett részletesebb jelentések valósággal megrázó színekkel festik le a tragédiát és az utána következő jeleneteket. A jelentések megdöbbentő tragikumként emelik ki, hogy az áldozatok 17—21 év közötti feltűnő szépségű leányok voltak, úgy, hogy azt az osztályt, ahol dolgoztak, a „szépségek osztályának” hívták. És ez a hat fiatal, üde leány pillanatok alatt változott át a viruló életből lángoló, fekete és véres irtózatá, a hetedik pedig most viaskodik a véggel.

A halál terme

A pátrőngyár, amely azelőtt a Roth O. R.-T. telepe volt s az államfordulat után néhány évvel a brünni töltény- és gépgyár tulajdonába ment át, a Lamacsi-uton, a város határánál van s négy főépületből áll. Az egyik épületben van a speciális municióanyagok gyártási helye, ahol jelenleg a gyalogság számára világító rakétákat állítanak elő.

Ebben a műhelyben történt a katasztrófa. A terem egyik részében áll a préselő gép, amelyben a hüvelyekbe belepréselik a világító és robbanó anyagot, amely főleg fekete

lőporból, magnéziumból, foszforból és kisebb mennyiségben még néhány vegyszerből áll. Magát a robbanó anyagot a terem másik felében álló tartályban keverik és kezelik.

A sajtoló gépből egy hüvely kiugrott s a katasztrófális véletlen következtében magas ívben egyenesen belerepült abba a tartályba, amelyben ebben az időben egy kiló fekete lőpor és megfelelő egyéb kémikália állott. A hüvely a présből való kipattanás közben erős surlódásnak volt kitéve, amíg egy pillanat alatt izzóvá melegedett s abban a pillanatban, amikor a tartályba esett, bekövetkezett a robbanás.

Mint eleven fáklyák

A robbanás hatása irtózatossá volt. A hatalmas detonációt alig egy másodperc múlva második robbanás követte, amit egy mellék-tartályban levő világító anyag robbanása idézett elő.

Ekkor már a robbanástól kiáradó fekete füstfelhőbe a tűz lángjai vegyültek. A pánik kiáltozásába örjítő hangú jajveszékélés vegyült. A füstölő és égő teremből egymásután támoltyogtak ki a munkásleányok.

Mint eleven fáklyák forogtak a szerencsétlen fiatal leányok az udvaron.

Kettő, alig néhány lépésre a teremtől, összerogyott, a többi a munkásoknak kellett lefogniok s róluk az égő ruhát letépni, miközben maguk a munkások közül is többnek meggyulladt a ruhája és égési sebeket szenvedtek.

Egy anya, gyermeke kinlódásának láttára, szívszélhűdést kapott

A katasztrófát követő néhány perc alatt a tragédiák egész sora zajlott le.

Az egyik áldozatnak: Bohunski Máriának anyja, aki szintén a gyárban dolgozott, egy másik osztályban, a robbanás hallatára szintén kiszakadt az udvarra s egyszerre magától látta elrohanni leányát, égő ruhában, lángoló hajjal...

Látta, amint leányának nekiesnek, letépi róla a ruhát s látta, amint a szerencsétlen gyermek hörgő sikoltozások közben összerogy és a földön vonaglik. Az anya szívének ez a látvány kibírhatalan volt és a szerencsétlen asszony a helyszínen szívszélhűdést kapott. A mentők őt is felrakták a mentőkocsira s együtt vitték őket a kórházba.

Egy másik szerencsétlennek: Zsuzsics Angélnak apja a katasztrófa hírére rémülten rohant a gyárba. Épp akkor ért oda, amikor leányát kihozták a gyár mentőállomásáról és a mentőautó hordágyán vitték el.

A szerencsétlen apa erre a látványra valósággal megtévelyült a lelki fájdalomtól orditozni kezdett:

— *Megölték a leányomat! ... Angéla! Angéla! ... egyetlen gyermekem?! ... Ki ölte meg, hiszen ez eléget!*

A gyárvezetőség érthetetlennek tartja a robbanást

A gyár vezetősége sajnálkozik és a robbanást érthetetlennek tartja. A gyár igazgatója: Kreyci Károly mérnök így nyilatkozik: — Érthetetlen, hogy a sajtógépből kirepült hüvely miképpen röpített át a világító

anyag tartályába. A gép a terem udvari falánál áll, előtte az ablak nyitva van, hogyha véletlenül egy hüvely kipattan, az az udvarra essék, ahol aztán nem okozhat semmi bajt, mert a hüvely csak akkor gyullad, illetve robban, ha lőporral kerül össze. Ezért is volt a fekete lőporral és magnéziumos keverékkel feltöltött tartály a terem másik felében, szintén a falnál. Hogy miként került a présből kipattanó hüvely épp abba a kis tartályba, szinte érthetetlen.

A gyárban az utolsó robbanás röviddel a máboru után volt, amikor két munkás égett el a robbanás következtében. A szerencsétlenül járt leányok külön voltak baleset ellen biztosítva, mint annak az osztálynak minden munkása és így a hozzátartozóikról anyagi szempontokból gondoskodva van. Sajnos, — családtag elvesztéséért hozzátartozókat embert erővel és pénzzel nem lehet kárpótolni.

Egy munkás vádjai

Ezzel szemben nagy horderejű Pastorik Károly előmunkás vallomása, aki a robbanás idején szintén a teremben tartózkodott és csak a csodával határos, hogy életben maradt. Pastorik ezeket mondotta:

— Én a prés mellett voltam, mikor a katasztrófa történt. Már délután három órakor észrevettem, hogy a présből kiugranak a hüvelyek s azok a kiugrás következtében izzó állapotba kerülnek. Negyed négykor is ez történt. Egy izzó hüvely ugrott ki a gépből és a harmadik asztalnál levő tartályba esett. Én kihúztam a biztonsági lemezt, azonban már késő volt, a kirepült hüvelytől az anyag a tartályban felrobbant. Ez a robbanás engem az ajtóval együtt kilökött a másik terembe. Mikor feltápáskodtam, már jött a második robbanás s utána, úgy emlékszem még egy. Ekkor aztán elvesztettem az eszméletemet. A gyár vezetőségét már régebben figyelmeztettem, hogy a prés nincs rendben, a hüvelyek kirepülnek s hogy ez könnyen robbanásra vezethet, azonban nem történt semmi intézkedés.

Lopások a temesvári Gyapjuiparnál

TEMESVÁR, október 21. A Gyapjuipar már régebbi idő óta sorozatosan kapta vevőitől a reklamációkat, amely szerint az általa szállított szövétvegekből 6—8 méter hiányzik. Az első reklamációkat a vállalat nem vette komolyan, de amikor ezek megismétlődtek, házi nyomozást vezetett be, amelynek eredményeként megállapította, hogy a vevők panasza alapos, mert egyes végekből tényleg hiányzik néhány méter szövet, sőt a jelzőszalag közepéből is hiányzik a levágott szövetnek megfelelő darab. A Gyapjuipar feljelentésére Gulu Athanáz detektív-főnök, Fronea és Gregor detektivekkel megállapította, hogy a lopásokat Scholz József szövötmester követte el, aki éjszakánként az áruifftben ereszkedett a raktárba és 1919. óta dézsmálta a raktárt. Az árut kerékpárral szállította a környező falvakba, ahol körülbelül 3—400 állandó vevővel rendelkezett, akik ismerték az áru eredetét. A rendőrség a szövötmesterrel több községben tett látogatást s nagymennyiségű árut talált az orgazdánál. A kár megállapítására és a büntársak kiderítésére vonatkozólag a nyomozást folytatják.

INGYEN KAPJA

o hó végéig

AZ ARADI KÖZLÖNY-t,

ha ma megrendeli.

Az előfizetést csak 1930. november 1-től számítjuk.

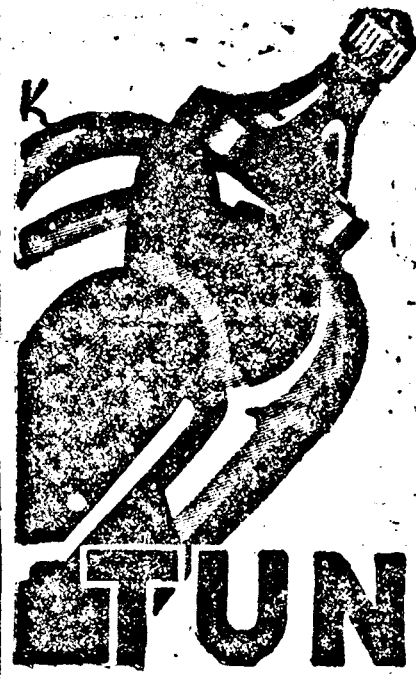
Erdekes örökösödési per a magyar főváros ellen

Az örökös elköszolta vagyonát és most az árvaszéken követeli

Budapestről jelentik: Wallaszki János Budapest lakos, akinek 4 és fél millió forint vagyona volt, 1860-ban elhunyt és végrendeletében kikötötte, hogy vagyona fele részét sem megterhelni, sem pedig elidegeníteni nem szabad. Örököse, Wallaszki Gusztáv, aki apja halálakor 3 éves volt, később annak ellenére, hogy az árvaszék felügyelt rá, a vagyont elköszolta. Wallaszki Gusztáv most másfélmillió pengős pert indított az árvaszék ellen, amiért az nem ügyelt rá eléggé és gy a vagyoni elköszolhatta.

Az utódörökösök ugyancsak pert indítottak a főváros és az árvaszék ellen azon a címen, hogy az árvaszék nem képviselte eléggé érdekeiket. A törvényszék az érdekes keresetet elutasította, mire az örökösök felülvizsgálási kérelmet nyújtottak be a táblához, amit az ma ugyancsak elutasított.

Hirdessen a 45 éve fenálló „Aradi Közlöny”-ben

A S 4100
S 407 S 210

ARANYKOLTRÁCSÓ
BÁRIUMCSŐ

Szelektív, hangerős, tökéletes rádióvétel!
már működőn üti kapható, kérjen ismertetőt kereskedőjétől

STUNGSRAM

A felakasztott pankotai gazda holttestén dulakodás nyomait fedezte fel a boncolás

Meglepő fordulat Hissie Demeter tragikus halála ügyében — Megállapították, hogy a gazda halála előtt összeszólkkozott családjával

Meglepő fordulat történt Hissie Demeter tekintélyes pankotai gazda gyanus halálával kapcsolatban. Tegnap számunkban megírtuk, hogy a 30 éves gazdát tegnap reggel lakásának mestergerendáján felakasztva találták.

Az első felfedezés az volt, hogy a gazda öngyilkos lett, később azonban Hissie Demeter testén ütések és fojtogatás nyomai látszóttak. A megindított csendőrségi vizsgálat során megállapítást nyert az is, hogy a legutolsó éjszakán a gazda családjában heves veszekedések folytak le és a családtagok súlyos sértéseket vagdosztak egymáshoz. A csendőrség gyanuja az volt, hogy nem öngyilkosság, hanem gyilkosság történt és elrendelték a holttest felboncolását. A boncolást ma végezte el Ionescu Sándor törvényszéki orvosszakértő, aki megállapította, hogy a holttesten valóban látszanak dulakodás nyomai. A csendőrség most ebben az irányban terjesztette ki a vizsgálatot.

szakán a gazda családjában heves veszekedések folytak le és a családtagok súlyos sértéseket vagdosztak egymáshoz. A csendőrség gyanuja az volt, hogy nem öngyilkosság, hanem gyilkosság történt és elrendelték a holttest felboncolását. A boncolást ma végezte el Ionescu Sándor törvényszéki orvosszakértő, aki megállapította, hogy a holttesten valóban látszanak dulakodás nyomai. A csendőrség most ebben az irányban terjesztette ki a vizsgálatot.

Szőlészeti osztály a megyeházán

Kimutatást kell készíteni a szőlőterületekről, főkék számáról, az idei termésről és a múlt évi maradékról

Erdekes híradást érkezett ma a megyeházára a temesvári kormányzóságtól. A kormányzóság ebben értesíti a megyét, hogy a földművelésügyi minisztériumban külön szőlészeti osztályt létesítenek a szőlőművelés támogatására. Ezzel kapcsolatosan minden megye területén külön osztály lesz, amely a bucuresti központi osztálynak küldi be jelentéseit. Mielőtt megkezdene az új szervezet működését, különböző adatokra van szükség, hogy a szőlősgazdák helyzetét pontosan ismerje. Ezért kéri a megyét, készítsen pontos kimutatást arról, hogy az egyes szőlőbirtokosok milyen területtel, hány szőlőtökével rendelkeznek, hogy a főkék közül mennyi a termőfőke, ezenkívül pedig mennyi mustot adtak el, mennyi az idei bortelemésük és mennyi a múlt évi maradvány. A kimutatásokat a földművelésügyi minisztérium szőlészeti osztályához kell felterjeszteni.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Német és cseh tranzitóval hozzák az orosz

Nehéz védekezni az orosz dumping ellen — árukat Romániába
A hó- és sárcipők után csont- és onyváruval árasztják el az országot — A kormány szigorú intézkedése a dumping ellen —

Rövid pár héttel ezelőtt megemlékezett az Aradi Közlöny a legújabb dumping-ről, a hó- és sárcipők dumping-jéről. Arról volt szó, hogy Csehországon keresztül 450 ezer pár orosz hó- és sárcipő van utban Románia felé. A sárcipők importját a pénzügyminisztérium a bucuresti-i Einhorn S. és Fia cég számára október harmadikán engedélyezte és a cég időközben az árut el is helyezte. Az európai hó- és sárcipő kartell természetesen súlyosan érintette a romániai hó- és sárcipőimport és ezért ugy Bucurestiben, mint közvetve diplomáciai uton interveniált Popovici pénzügyminiszternél, hogy állítson fel importtilalmat az orosz áruk további behozatalára és kérte, hogy az eddig behozott orosz árut konfiskáltassa el.

Az európai hó- és sárcipő kartell akciójának azonban még nem mutatkozik az eredménye. A pénzügyminiszter ugy látszik, nem talált módot a behozott áruk elkobzására. Különben erre nagyon

kéves kilátás van már csak azért is, mert az orosz áru nem közvetlenül, hanem csehszlovák tranzitóval jött be az országba.

A fentebbiekből élesen kiviláglik az, hogy a dumping-árak nem közvetve — Oroszországból — jönnek, hanem rendszeren idegen köntöst viselnek és éppen a bízónlélésük ellen való küzdelem mindig nehezebbé válik.

Legújabb bucuresti-i jelentésünk szerint az ipar és kereskedelemügyi minisztérium tudomására jutott, hogy a hó- és sárcipők esete nem egyedül álló és hogy az orosz dumping-áru jórészt német közvetítéssel özönlik az európai és így a romániai piacra is. Az oroszok most újabb főleg a csont és onyváruval vetették magukat.

A belföldi ipar delegátusai, számolva az orosz dumping által mindinkább fokozódó veszedelemmel, panaszt emeltek a kormánynál, amely elrendelte, hogy a jövőben tüzetes vizsgálat tárgyává tegyék a gyanus áruk eredetét,

— Olesó husakció indul Budapesten. Budapestről jelentik: Az olesó kenyérakciót most olesó husakció követi. A kezdeményezése által híressé vált Anzenberger pékmester szomszédságában lévő Grosz mézáros ma hatalmas táblát akasztott ki, melyben bejelenti, hogy a 2 pengő 80 filléres marhahus árát 2 pengőre szállítja le. A társadalom most erélyes akciót kezd az indokolatlanul magas árak letörésére.

— Országos vásárokat engedélyezett a kormányzóság. A temesvári kormányzóság megengedte, hogy az aradmegyei borosjenői járáshoz tartozó Regele Carol községben éventenként négyszer országos vásárokat tartanak. Az országos vásárok a január, március, június és szeptember hónapok utolsó keddién lesznek.

— Szabályszerű süteményeket sütnék az aradi pékek. A közönség részéről az utóbbi napokban folytonosan hangzanak el panaszok, amelyek szerint az új maximális árak életbeléptetése, tehát október 15-ike óta a sütemények sokkal kisebbek és rosszabbak mint azelőtt. A panaszok nyomán ma délelőtt hatósági vizsgálat történt az ügyben. Dileva Vazul gazdasági tanácsos és Hacker Mór törvényszéki szakértő a mai délelőtt folyamán kiszálltak az egyes pékműhelyekbe és megállapították, hogy a pékek teljesen szabályszerűen járnak el. Október 15-ig ugyanis az előírtnál nagyobb súlyú péksüteményeket hoztak forgalomba, ettől az időponttól kezdve azonban a hatóságok által megállapított súlyú süteményt árusítanak. Ehhez — mint a hivatalos vizsgálat megállapította — teljesen joguk van.

— Aradi valutáink. Zürich 32.75, New-York 168.50, Prága 5.01, Berlin 40.02, Budapest 29.50, Bécs 23.82, Belgrad 2.99, London 897.50, Milánó 8.84. — **Effektív-árak:** Dollár 168.30, svájci frank 32.80, német márka 40.25, pengő 29.60, schilling 23.85, cseh korona 5.01, olasz lira 8.90.

— Kineveztek az oborok felügyelő bizottságát. Az oborok, illetve a vásárterek létesítéséről szóló törvény alapján ugy Aradon, mint a megye nagyobb községeiben oborokat állítanak fel, ahol gabonát és élő állatokat árusítanak nagyobb mennyiségben. A temesvári kormányzóság ma kinevezte az egyes vásárterek mellett működő felügyelőbizottságok hivatali tagjait. Szentanna községben Kreitler József terménykereskedő és Wiesenmayer Ferdinánd mézáros, Kisjenőn Cohan János kereskedő és Komlóson Zerna György terménykereskedő, Maccan Demeter állatkereskedő, valamint Bradean Péter földműves lettek a hivatalbóli tagok. A kinevezéseket az aradi Kereskedelmi és Iparkamara javaslatára ejtették meg.

— Az Erdélyi Falpar R.-t. Kolozsvárról Aradra helyezi át székhelyét. A kolozsvári Erdélyi Falpar R.-t. november 3-án rendkívüli közgyűlést tart Aradon, amelyen a vállalat székhelyét Kolozsvárra helyezik át. A vállalatot tizenhét évvel ezelőtt alapította néhai Grosz József és 1918-ban 500.000 korona részvénytökével részvénytársasággá alakult át. A részvénytöket 1925-ben 2 millió lejre emelték fel. A vállalatnak a Jára-völgyében négygateres fűrésztelepe van élén Grosz Elemér vezérigazgató áll.

A szerkesztésért felelősen
SALGÓ HENRIK
főfel

160 lej

6 darab

művészi levelező-lap fénykép

Stojkovits és Békés P. Avram Iancu (Szabadság-tér)

Castiglioni műkincseinek berlini aukciója

Káprázatos értékű képeket, porcellánokat gyűjtött össze Castiglioni. A bankár csodálatos pályafutásának fináléja. Dobra kerül a világ legértékesebb műgyűjteménye

Berlinből jelentik: Camillo Castiglioni híres műgyűjteményének a napokban zajlott le ötödik árverése, amivel ez a csodálatos, ritka lelemény és hozzáértéssel megteremtett magán-muzeum végkép feloszlott. A gyűjtemény ép oly gyorsan jött létre, s ép oly páratlanul állt Európában, mint Castiglioni szédületes pályafutása, aki néhány év alatt a világ egyik leggazdagabb embere lett s ugyanolyan gyorsan levitézlett.

A vég kezdetét az 1925-ös dátum jelzi. Akkor árusította ki képgyűjteményét Frederick Müller amszterdami műkereskedő, közel kétfélmillió forintért. Nem sokkal később az iparművészeti tárgyakat adták el, ugyancsak Amszterdamban. Ezután a könyvtár és a napyszerű hécsi képgyűjtemény következett. Amit novemberben a berlini Huldshinsky-palotában dobra ütnek, már csak kis töredéke az egykori gyűjteménynek.

Ez a töredék azonban még mindig gazdagabb, mint sok más gyűjtő teljes anyaga. Castiglioni változatos pályafutása során sokszor volt kénytelen gyűjteménye egy részétől megválni, de egy-egy szerencsés spekuláció után újabbakat szerzett. Most, hogy Olaszországba költözik, mindenét kiárultja.

A Huldshinsky-palota nagy szalonjában a ritka olasz reneszánsz-asztalok fogadják a látogatót, meg Erős Agost lengyel király asztali porcellánjai. Ott láthatók a pecsenyéstalak, amelyeket aranyfátyol borított, hogy az udvarhölgyek arcáról ne hulljon az életre a puder, miközben felszolgálják az ebédet. A falra nagy flamand faliszőnyeg van szögezve egy Tintoretto-kép mellé, nem messze van Van Dyk „Feltámadás”-ától. Olasz majoli-

kák és ritka kínai vázák között Brosnico remekműve mosolyog, amely Medici Eleonóráról ábrázolja. A kis oltárszárnyakat, melyek szerényen húzódnak meg egy sarokban, Gerard Dávid festette. Egy másik szobában csupa reneszánsz-butor és műtárgy látható: remek székek és asztalok, Andrea della Robbia és Donatello domborművei, Riccio és Giovanni da Bologna kis bronzai. Ismét máshol görögös pohárszék, párisi gobelinek, olasz kóruszék, csupa szépség, és káprázatos mindenütt...

Rádió műsor

— Romániai idő. —

SZERDA, október 22.

Bucuresti, 13. Gramofon, 13.50. Gramofon, 17. Rádiózenekar, 18.30. Rádiózenekar, 20. Gramofon, 21. Fofu C., zongoraművész előadása 21.45. Dalok, 22.15.

Filip hegedűművész játéka. — Budapest, 10.15. A m. kir. I. Mária Terézia honvédegyezred zenekarának hangversenye, 1.05. Hangverseny. Közreműködnek: Kálmán Mária (hegedű) és Falvy Margit (ének), 6.30. A Székesfehérvári zenekar hangversenye, 7.35. Képek a magyar irodalom múltjából. Császár Elemér dr. egyetemi tanár előadása, Közreműködik báró Szentkereszthy Nyege Rózi, 8.15. Kuruc dalok. Közremű-

ködnök: Venczel Béla; a m. kir. Operaház örökös tagja és Lugossy István tárogatóművész, 9.35. Horváth Elemér felolvasása: „Néhány egykori újsághír a régi Pest-Budáról”, 10. Liszt-est. A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik Stefániai Imre kamaraművész. Karnagy: Dohnányi Ernő dr. Majd: ifj. debreceni Kiss Béla és cigányzenekarának hangversenye a Baross kávéházban. — Belgrád,

18.30. Délutáni zene, 21. Operett-dalok, 21.30. Rádiónégyes játéka a közönség kívánsága szerint. A műsorban Liszt XII. rapszódiaja, 22.30. Diuidienac Zlata operá-énekese Schubert-, Schumann- és Brahms-dalokat éne-

kel, ha az opera miatt akadályozva volna, Petrovics Dragutin operáénekes tart dalestet, 23.15. Tamburica-zene. — Prága, 12.15. Gramofon, 18.25. Gramofon, 20.30. Operaközvetítés a német színházból. — Wien, 12. Operaszíndarab gramofonon, 13.30. Könnyű zene gramofonon, 20.35. A Geiger-zenekar játéka, 22.05. Peach, „A lakodalom” című színműve. Csatlakozó: Balladaest, Petsching művei, Hírek. Utána különböző közlemények. — EURÓPAI NEVEZETESSÉG, Páris, Radio-Paris, 22.45. Bizet: „A gyöngyhalászok” című operája magánszereplőkkel, ének- és zenekarra,

CSÜTÖRTÖK, október 23.

Bucuresti, 13. Gramofon, 13.50. Gramofon, 17. Dinicu-zenekar, 18.30. Dinicu-zenekar, 20. Gramofon, 21. A rádiózenekar szimfonikus hangversenye Theodorescu hegedűművész szólóelőadásában, 21.45. Rosca, az opera basszistájának áriaestje, 22.15. A rádiózenekar szimfonikus hangversenye, folytatása. — Budapest, 9. Egyházi zene és szentbeszéd, a szegedi Fogadalmi templomtéren. A szegedi iskolák 5000 növendéke XVI. századbéli egyházi énekeket énekel. Szentbeszédet mond: Sik Sándor dr. egyetemi tanár. Utána: Ifjúsági ünnep, Szent Imre és Szent Gellért tiszteletére a szegedi Fogadalmi templomtéren és a szegedi Szent Imre szobor leleplezése, Helyszíni közvetítés, Ünnepi beszédet mond Marcell Mihály dr., a budapesti Szent Imre-kollégium igazgatója. Konferál: Sik Sándor dr. egyetemi tanár, 1.05. Gramofonhangverseny, 6. Rádió Szabad Egyetem, 6.40. Szalonzenekari hangverseny, 8.30. A m. kir. Operaház előadásának közvetítése, „Sába királynője”, Opera 4 felvonásban, 5 képpel. Majd: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye a Royal-étteremből. — Belgrád, 18.30. Nemzeti zene, 21.30. Délszláv dalok, 22. Prága, 23.15. Gramofon. — Prága, 12.15. Gramofon, 13.30. Déli zene, 20.20. Marzsák Ottó dalestje, 20.25—23. Brünn, 23.20. Orgonajáték egy moziból. — Wien, 12. Szórakoztató zene gramofonon, 13. Cerda-zenekar játéka, 20.35. Strauss Osz-

kár és Lóthár Rudolf farsangi játéka „Vénusz a zöldben” címmel. Csatlakozó: Molzer-zenekar játéka, 22.50. Korngold zeneszerző kamaráestje Ast Anita hegedűművész és Schwarz Hanna énekesnő közreműködésével. Majd angol jazz gramofonon. — EGYÉBB EURÓPAI NEVEZETESSÉGEK, Berlin, 22.20. Keiser-scher—Gardi: Az örült karmester című három részben álló vidám operája, Alpár Gitta szereplésével, Róma, 21.35. Massenet Hamupipőke című négyfelvonásos operája a Studióban.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8. Illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kiírt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közzétehető megváltoztassa. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdésközlésre válaszolunk. Ajánlatok jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

▲ ▲ HIRDETÉSEKET DELUTÁN 5 ÓRAIG VESZÜNK FEL. ▲ ▲

LAKÁS.

II. EMELETEN 3 szobás uccai lakás fürdőszobával november 1-től kiadó, volt Szabadság-tér 5-6, 4135

HAROMSZOBÁS modern lakás november 15-ére kiadó. Str. Consistorului 37.

KÉT szoba, konyha 1-ső emeleti lakás a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban

BUTOROZOTT szoba kőbujáratu, kiadó. Szerb-palota, II. emelet, 25. 4273

EGYSZOBÁS konyhás lakás főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

KIADÓ a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Cím: Calea Banatului (v. Asztalos Sándor-u.) 3. 800

VÉTEL ÉS ELADÁS.

KERESSEK bizomány üzletembe keleti perzsaszőnyegeket, ezüsttárgyakat, márkás porcellánokat, vitrineket, antik komódokat, komplett szobaberendezéseket, előszobafalakat, szőnyegeket, szőrméket, dísz-tárgyakat stb. s azok gyors eladásáról gondoskodom. SALGÓNE, Str. Horia 1, Neuman-palota. 1000

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyílt
Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 320-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.
Kitűnő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!

Kiadó

négyszobás, fürdőszobás, konyhás lakás éléskamrával és pincével azonnalra a Piata Avram Iancu (v. Szabadság-tér) sarkánál. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 250

Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

rendkívül olcsón kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Kedvezményes vizum és utazás **Künstler Vizumirodában** ARAD, Bulev Reg. Maria 24.